

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 5. svibnja 2022.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2022/0073(NLE)

8327/22
ADD 2

LIMITE

COEST 326
WTO 68

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Predmet: Program pridruživanja između Europske unije i Gruzije (2021. – 2027.)

2021. – 2027.

PROGRAM PRIDRUŽIVANJA

IZMEĐU

EUROPSKE UNIJE

I

GRUZIJE

PUBLIC

Sadržaj

Uvod

1. Načela, instrumenti i resursi za provedbu programa pridruživanja
2. Prioriteti programa pridruživanja
 - A. Ključni prioriteti djelovanja
 1. *U području otpornih, održivih i integriranih gospodarstava*
 2. *U području odgovornih institucija, vladavine prava i sigurnosti*
 3. *U području otpornosti na promjene okoliša i klimatske promjene*
 4. *U području otporne digitalne transformacije*
 5. *U području otpornih, održivih i uključivih društava*
 6. *U području vanjske i sigurnosne politike*
 - B. **Kratkoročni i srednjoročni prioriteti programa pridruživanja**
 1. *Demokracija, ljudska prava i dobro upravljanje*
 2. *Vanjska i sigurnosna politika*
 3. *Pravda, sloboda i sigurnost*
 4. *Trgovina i pitanja povezana s trgovinom*
 5. *Gospodarska i sektorska suradnja*
 6. *Povezivost, energija, okoliš, klimatska politika i civilna zaštita*
 7. *Mobilnost i međuljudski kontakti*

UVOD

Europska unija, njezine države članice i Gruzija („stranke”) 27. lipnja 2014. potpisale su ambiciozan i inovativan Sporazum o pridruživanju, kojim je obuhvaćeno područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine (DCFTA). Sporazum sadržava obvezujuće odredbe utemeljene na pravilima i njime se predviđa poboljšana suradnja. DCFTA se privremeno primjenjuje od 1. rujna 2014. Nakon dovršetka postupka ratifikacije Sporazum o pridruživanju potpuno se primjenjuje od 1. srpnja 2016.

Naknadnim programima pridruživanja koje su EU i Gruzija dogovorili priprema se i olakšava provedba Sporazuma o pridruživanju. Prioritetima programa pridruživanja dopunjuju se obveze EU-a i Gruzije da u potpunosti provedu odredbe Sporazuma o pridruživanju/DCFTA-e. Činjenica da je program pridruživanja usmjeren na ograničen broj prioriteta ne dovodi u pitanje opseg ili mandat postojećeg dijaloga u okviru drugih relevantnih sporazuma ili u okviru multilateralne komponente Istočnog partnerstva. Programom pridruživanja ne dovodi se u pitanje ni provedba obveza iz Sporazuma o pridruživanju/DCFTA-e od njihova stupanja na snagu te se njime podupire načelo dinamičkog usklađivanja.

Nadalje, odredbom o putovanju u zemlje schengenskog područja bez vize¹ za građane Gruzije koji imaju biometrijsku putovnicu, koja je stupila na snagu 28. ožujka 2017., predviđeno je znatno poboljšanje mobilnosti i međuljudskih kontakata između tih dviju strana u sigurnom okružju kojim se dobro upravlja. Stoga se ovim ažuriranim programom pridruživanja nastoji osigurati kontinuirano ispunjavanje uvjeta za putovanje bez vize u skladu s obvezama preuzetima u okviru postupka liberalizacije viznog režima i preporukama u redovitim izvješćima koje izdaje Komisija u okviru mehanizma suspenzije viza. Rješavanje pitanja povezanih s migracijama, među ostalim u područjima nezakonite migracije, neutemeljenih zahtjeva za azil koje podnose gruzijski građani i izazova povezanih s javnim redom i sigurnošću, i dalje je važan prioritet za suradnju EU-a i Gruzije u kontekstu liberalizacije viznog režima. Pitanje olakšavanja zakonite migracije moglo bi se dodatno ispitati.

Ovim se dokumentom ažurira i preusmjerava program pridruživanja za razdoblje 2017.–2020. te se određuju novi prioriteti za zajednički rad na postizanju ciljeva političkog pridruživanja i gospodarske integracije kako je utvrđeno u Sporazumu o pridruživanju za razdoblje 2021.–2027. U njemu se razlikuju kratkoročni prioriteti (koji bi se trebali ostvariti ili u pogledu kojih bi se trebao ostvariti znatan napredak u roku od tri do četiri godine) i srednjoročni prioriteti (koji bi se trebali ostvariti ili u pogledu kojih bi se trebao ostvariti znatan napredak u roku od sedam godina). Vijeće za pridruživanje nadzirat će i pratiti primjenu i provedbu Sporazuma o pridruživanju te će periodično preispitati funkcioniranje ovog Sporazuma u svjetlu njegovih ciljeva, uz pomoć Odbora za pridruživanje i pododbora osnovanih na temelju Sporazuma o pridruživanju.

Trenutačni program pridruživanja bit će primjenjiv od dana njegova donošenja do kraja 2027. Program pridruživanja može se izmijeniti ili ažurirati u svakom trenutku sporazumom Vijeća za pridruživanje EU-Gruzija.

NAČELA, INSTRUMENTI I RESURSI ZA PROVEDBU PROGRAMA PRIDRUŽIVANJA

Provedba ovog programa pridruživanja i dalje će se temeljiti na sljedećim zajedničkim načelima:

- djelovanja koja se poduzimaju u okviru programa pridruživanja trebala bi se provoditi tako da su potpuno usklađena sa Sporazumom o pridruživanju/DCFTA-om, uključujući njegovu preambulu;
- program pridruživanja trebao bi se provoditi uz puno poštovanje načela transparentnosti, odgovornosti i uključivosti;
- program pridruživanja zahtijeva angažman objiju strana i dijalog o reformama povezanima s pridruživanjem;
- cilj je programa pridruživanja postići konkretne i definirane rezultate postupnom provedbom praktičnih mjera;
- stranke prepoznaju važnost pružanja potpore dogovorenim prioritetima s pomoću odgovarajućih i dostatnih političkih, tehničkih i financijskih sredstava;

- provedba programa pridruživanja podliježe praćenju, godišnjem izvješćivanju, među ostalim o općem napretku, i procjeni. Napredak će se pratiti i u kontekstu institucionalnih struktura utvrđenih u Sporazumu o pridruživanju. Osim toga, civilno društvo poticat će se da svoje aktivnosti praćenja usmjeri na program pridruživanja;
- Europska unija podupirat će Gruziju u provedbi ciljeva i prioriteta utvrđenih u programu pridruživanja. To će činiti koristeći se svim dostupnim izvorima potpore EU-a te svojim stručnim znanjem i savjetima, najboljim primjerima iz prakse i znanjem, razmjenom informacija, potporom izgradnji kapaciteta, jačanjem institucija i razvojem novih instrumenata pomoći. Naglašava da pomoć EU-a ovisi o zajednički dogovorenim strogim uvjetima povezanim s ostvarenjem napretka u reformama. EU će ujedno surađivati s drugim partnerima kako bi osigurao koordinaciju potpore od drugih partnera Gruzije i ojačao koordinirani pristup potpore Tima Europa u okviru kojega se kombiniraju resursi iz EU-a, njegovih država članica i financijskih institucija. Za pružanje pomoći u provedbi programa pridruživanja bit će dostupni i relevantni financijski instrumenti EU-a. Neovisno o tome, program pridruživanja nije dokument financijskog programiranja te ne može zamijeniti programiranje ili formuliranje koje obavljaju stranke.

S obzirom na to da je prepoznato da je program pridruživanja glavni alat za provedbu Sporazuma o pridruživanju/DCFTA-e, prioriteti definirani u programu pridruživanja odražavaju i dugoročne ciljeve politike istaknute u Zajedničkoj komunikaciji „Politika Istočnog partnerstva u razdoblju nakon 2020. Jačanje otpornosti – Istočno partnerstvo koje donosi koristi za sve”¹ i izjavi sa sastanka na vrhu Istočnog partnerstva², koje će činiti temelj prioriteta Istočnog partnerstva nakon 2020. Ti će prioriteti biti osnova za pomoć EU-a Gruziji, kako je istaknuto u Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) i odgovarajućim programskim dokumentima nakon 2020. EU može pružiti pomoć i iz drugih instrumenata EU-a. Svaka potpora pružit će se uz potpuno poštovanje provedbenih pravila i postupaka kojima se uređuje vanjska pomoć EU-a. U potpori EU-a uvažit će se njezina uvjetovanost i pristup koji se temelji na poticajima te će ta potpora biti uvjetovana provedbom dogovorenih reformi.

PRIORITETI PROGRAMA PRIDRUŽIVANJA

EU i Gruzija, u skladu sa svojim dogovorom, smatraju provedbu Sporazuma o pridruživanju i programa pridruživanja ključnim prioritetom za konsolidaciju i promicanje zajedničkih vrijednosti i načela. Sporazumom o pridruživanju predviđeno je ubrzano političko pridruživanje i gospodarska integracija s Europskom unijom.

Gruzija je nakon potpisivanja Sporazuma o pridruživanju poduzela korake i provela značajne reforme usmjerene na njegovu djelotvornu provedbu. Obje strane potvrđuju napredak koji je Gruzija postigla prema dubljem političkom pridruživanju i gospodarskoj integraciji s EU-om, kao i izazove u područjima poput zajedničkih temeljnih vrijednosti, vladavine prava i reforme pravosuđa, te ponavljaju da su za postizanje znatnog i održivog napretka i dalje potrebni dodatni koraci kako bi se građanima omogućilo da u potpunosti imaju koristi od Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Gruzije.

Od ključne važnosti za suradnju EU-a i Gruzije tijekom razdoblja ovog programa pridruživanja bit će unapređenje gruzijskog demokratskog programa i programa vladavine prava u okviru ambicioznih političkih, pravosudnih i antikorupcijskih reformi u širokom i uključivom procesu.

¹ JOIN(2020) 7

² <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/15/eastern-partnership-summit-joint-declaration/>

Djelotvornom provedbom Sporazuma o pridruživanju i njegova područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, povezanom s opsežnijim postupkom regulatornog usklađivanja i povezanih nužnih reformi, doprinosi se uspostavi uvjeta za poboljšane gospodarske i trgovinske odnose s EU-om koji vode do daljnje postupne gospodarske integracije Gruzije u unutarnje tržište Europske unije, kako je predviđeno u Sporazumu o pridruživanju.

EU ponovno naglašava svoju čvrstu potporu suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Gruzije unutar njezinih međunarodno priznatih granica, kao i svoju politiku nepriznavanja i angažmana u Gruziji te svoju čvrstu predanost olakšavanju postizanja mira i stabilnosti te rješavanja sukoba u Gruziji. Nadalje, EU uvažava znatan doprinos Gruzije zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a, među ostalim u okviru sudjelovanja u operacijama upravljanja krizama pod vodstvom EU-a. EU je spreman nastaviti suradnju s Gruzijom u području sigurnosnih pitanja radi provedbe svojih strateških prioriteta u susjedstvu.

Suradnjom EU-a i Gruzije, među ostalim i u okviru Istočnog partnerstva, ujedno se nastoji poduprijeti ostvarivanje mnogih globalnih ciljeva politike, uključujući Pariški sporazum o klimatskim promjenama i provedbu Programa održivog razvoja do 2030. i njegovih 17 ciljeva održivog razvoja, kojima su obje stranke posvećene. Suradnjom će se ojačati međunarodni poredak utemeljen na pravilima i pridonijeti izgradnji snažnije Europe u svijetu.

U tom bi kontekstu prednost trebale imati sljedeće aktivnosti u vezi s reformama.

A. Ključni prioriteti djelovanja

1. U području otpornih, održivih i integriranih gospodarstava

1.1. Gospodarski razvoj te poslovna i investicijska klima

Stranke će surađivati kako bi potakle gospodarski razvoj i gospodarsku integraciju između Gruzije i EU-a na korist i dobrobit gruzijskih građana. Time će se smanjiti socioekonomske i obrazovne nejednakosti te poboljšati uvjeti rada, a istodobno će se osigurati postupna dekarbonizacija i klimatska neutralnost gospodarstva. S obzirom na okolnosti, ključno će biti odgovoriti na socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19 i istodobno razviti kratkoročnu i dugoročnu otpornost. Pritom bi trebalo nastojati osigurati da oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19 bude zelen i da se ostvare okolišni i klimatski ciljevi. Za održiv i pravedan oporavak ključno će biti i podržavanje zaštite rada te promicanje dostojanstvenog rada.

U središtu pozornosti bit će poboljšanje poslovne i investicijske klime, stvaranje jednakih uvjeta za sve poduzetnike putem vladavine prava, pravne sigurnosti i kontinuiranih napora u borbi protiv korupcije. To će uključivati i daljnji razvoj arbitraže među poduzećima i izvršenje sudskih odluka. Važno će biti osigurati izravnu potporu malim i srednjim poduzećima (MSP-ovi), među ostalim provedbom strategije za MSP-ove, promicati poduzetništvo (uključujući žensko poduzetništvo i poduzetništvo mladih), osigurati pristup financiranju i ojačati zadruge u gruzijskim ruralnim područjima. Provedbom nove strategije za poljoprivredu i ruralni razvoj za razdoblje 2021.–2027. pridonijet će se razvoju učinkovitih vrijednosnih lanaca, povećati zaposlenost u ruralnim područjima i poduprijeti MSP-ovi kako bi se povećala njihova konkurentnost u odabranim sektorima s visokom izvoznom vrijednošću. Time će se pridonijeti i daljnjoj internacionalizaciji gospodarstva te integraciji u vrijednosne lance EU-a. Rad na pridruživanju jedinstvenom području plaćanja u eurima bit će ključan dio programa gospodarske suradnje koji pruža važan poticaj za poduzeća i konkretnu korist za stanovništvo Gruzije. Provedbom politika regionalnog razvoja pridonijet će se uravnoteženijem teritorijalnom razvoju, smanjiti razlike i stvoriti nova središta gravitacije osim Tbilisija i Batumija.

Istodobno je važno nastaviti uspješan put snažnog gospodarskog i fiskalnog upravljanja kako bi se osigurala gospodarska i financijska stabilnost te nastaviti s modernizacijom financijskog sektora, primjerice provedbom reforme bankarskog sektora, promicanjem tržišta kapitala i razvojem mikrokredita.

Za napredak u postizanju potpune provedbe obveza u okviru područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, koja je preduvjet za gospodarsku integraciju između Gruzije i EU-a, bit će važna daljnja regulatorna konvergencija sa standardima EU-a. Posebna pozornost bit će posvećena provedbi tehničkih propisa, nadzoru tržišta, sanitarnim i fitosanitarnim mjerama, uključujući sigurnost hrane i usklađivanje s europskim standardima. Za povećanje trgovine od ključne su važnosti provedba strateškog okvira za carinsku suradnju, provedba prava intelektualnog vlasništva te potpuna provedba Zakona o oznakama zemljopisnog podrijetla.

Stranke primaju na znanje inicijativu triju pridruženih partnera o poboljšanju suradnje s EU-om i pojačanu koordinaciju među njima u pogledu pitanja od zajedničkog interesa koja su povezana s provedbom Sporazuma o pridruživanju i DCFTA-a te suradnje unutar Istočnog partnerstva.

1.2. Jačanje povezivosti

Stranke će surađivati kako bi ojačale (prometnu, energetska i digitalna) povezivost između EU-a i Gruzije, posebno preko Crnog mora.

U području prometa provest će obostrano korisne strateške projekte, među ostalim i unutar Istočnog partnerstva, te će postupno dovršiti proširenu okvirnu mrežu TEN-T i promicati višemodalna prometna rješenja. I dalje će surađivati kako bi se postigao cilj da se pravna stečevina EU-a provede u svim oblicima prometa (zračni, cestovni, pomorski, željeznički) radi poboljšanja fizičke povezivosti te povezanih standarda i regulatornih i sigurnosnih aspekata (osobito sigurnosti u cestovnom prometu), uz istodobno promicanje veće usmjerenosti na zelena rješenja u području prometa.

Ključno će biti provesti obveze koje proizlaze iz pristupanja Gruzije Energetskoj zajednici, posebice regulatornim reformama i ulaganjem u sigurnost opskrbe energijom i energetske učinkovitost, jačanjem i razvojem novih mreža i međupovezanosti energetske infrastrukture te poboljšanjem transparentnosti i pravilnog funkcioniranja tržišta električne energije i plina.

1.3. Obrazovanje i zapošljivost mladih, istraživanje i inovacije

Stranke će surađivati u pogledu ulaganja u ljude, posebice mlade, kako bi se poboljšala zapošljivost, uz istodobno osiguravanje dostojanstvenih radnih mjesta i djelotvorne zaštite rada. Gruzija će poboljšati svoje rezultate u području obrazovanja i istraživanja sveobuhvatnom reformom tih područja, pri čemu će biti usmjerena na učinkovitost, jednakost u pogledu pristupa i kvalitetu svih razina obrazovanja. Europska škola u okviru Istočnog partnerstva u Gruziji može poslužiti kao uzor za kvalitetno obrazovanje u skladu s međunarodnim standardima.

Nadalje, ključno će biti osigurati da obrazovni kurikulum odgovara potrebama tržišta rada radi rješavanja problema nedostatka vještina i boljeg usklađivanja vještina i radnih mjesta. Prioritet će biti bolji pristup tržištu rada, među ostalim za žene i osobe u ranjivom položaju. Istodobno će se dodatno poboljšati politika zapošljavanja i službe za zapošljavanje.

Stranke će nastaviti podupirati provedbu politika u području istraživanja i inovacija; nastojat će potaknuti ulaganja u snažnije istraživačke i inovacijske ekosustave u okviru reforme politika povećanjem bruto izdataka za istraživanje i inovacije; te će poticati zelenu i digitalnu tranziciju razvojem strategija pametne specijalizacije i prijenosom tehnologija prema potrebi.

2. U području odgovornih institucija, vladavine prava i sigurnosti

2.1. Vladavina prava, reforma pravosuđa i borba protiv korupcije

Stranke će surađivati kako bi održale načela vladavine prava, pri čemu će se pozornost posebno pridavati sektoru pravosuđa i neovisnosti sudstva. Za jačanje neovisnosti i odgovornosti sudstva ključna je potpuna provedba trećeg i četvrtog kruga reformi sudstva, među ostalim jačanjem institucionalne strukture i prakse Visokog pravosudnog vijeća i drugih ključnih pravosudnih institucija te poboljšanjem transparentnosti i postupaka odabira i unapređivanja na temelju sposobnosti u skladu s preporukama Venecijanske komisije i Ureda za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES).

Gruzija će provesti daljnju reformu pravosuđa, među ostalim i reformu Visokog pravosudnog vijeća, koja je prioritet, i donijeti ambicioznu strategiju reforme pravosuđa nakon 2021. u okviru širokog, uključivog i međustranačkog postupka reforme, uključujući procjenu djelotvornosti trećeg i četvrtog kruga reforme pravosuđa. Gruzija će i dalje raditi na prioritetnom pitanju usklađivanja Zakona o redovnim sudovima u skladu s povezanim preporukama Venecijanske komisije³ i u potpunosti primjenjivati revidirani zakon na sva buduća imenovanja.

Osim toga, potrebno je objaviti kvalitetna obrazloženja za imenovanja sudaca i donijeti zakone o objavljivanju sudskih odluka.

³ Hitno mišljenje Europske komisije za demokraciju putem prava Vijeća Europe (Venecijanska komisija) o izboru i imenovanju sudaca Vrhovnog suda Gruzije koje je potvrdila Venecijanska komisija 21. i 22. lipnja 2019.; Hitno mišljenje Europske komisije za demokraciju putem prava Vijeća Europe (Venecijanska komisija) o izmjenama organskog zakona o redovnim sudovima, koje je potvrdila Venecijanska komisija 2. i 3. srpnja 2021.

Gruzija će preispitati postupak imenovanja glavnog državnog odvjetnika kako bi ojačala neovisnost ureda/položaja državnog odvjetnika. U tu svrhu u Parlamentu će se uvesti glasovanje kvalificiranom većinom, što je glavna preporuka Venecijanske komisije u tom pogledu. To će uključivati djelotvoran mehanizam za sprečavanje blokiranja rada koji ima veliku međustranačku podršku i u skladu je sa savjetima Venecijanske komisije. Uvest će se dodatne zaštitne mjere kako bi se osiguralo da postupak odabira i imenovanja bude transparentan i utemeljen na kriterijima integriteta, neovisnosti, nepristranosti i kompetentnosti.

Odgovornost i demokratski nadzor tijela kaznenog progona trebat će dodatno ojačati.

Gruzija će i dalje nastojati ostvariti ambiciozan napredak u borbi protiv korupcije i gospodarskog kriminala, uključujući sve oblike korupcije, te jačati mehanizme za sprečavanje korupcije, među ostalim u području javne nabave.

3. U području otpornosti na promjene okoliša i klimatske promjene

3.1. Okoliš i klimatska politika

Stranke će surađivati kako bi postigle otpornost na promjene u okolišu i klimatske promjene promicanjem, među ostalim i u okviru oporavka nakon pandemije bolesti COVID-19, modernog, resursno učinkovitog, čistog i kružnog gospodarstva koje vodi do ozelenjivanja gospodarstva i održivije upotrebe prirodnih resursa u skladu s europskim zelenim planom. To će se, među ostalim, postići daljnjim administrativnim reformama i izgradnjom administrativnih kapaciteta za provedbu poglavlja o okolišu i klimatskoj politici Sporazuma o pridruživanju. Nadalje, u okviru postojećih struktura Sporazuma o pridruživanju promicat će se dijalog između EU-a i Gruzije o okolišu i klimi. U tom pogledu provodit će se pomna savjetovanja s civilnim društvom.

Ciljevi smanjenja emisija i klimatske otpornosti u skladu s Pariškim sporazumom bit će integrirani u opće gospodarske i prometne politike kako bi se ograničio utjecaj klimatskih promjena i ostvarila dobrobit za građane. Gruzija će u tom kontekstu dostaviti dugoročnu strategiju razvoja s niskom razinom emisija stakleničkih plinova u skladu s Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) i ažurirati svoj nacionalno utvrđeni doprinos u skladu s Pariškim sporazumom.

Veći naglasak bit će stavljen na omogućivanje i promicanje održive poljoprivrede i ribarstva, među ostalim u okviru plavog gospodarstva u sklopu zajedničkog pomorskog programa za Crno more⁴, te na očuvanje biološke raznolikosti i ekosustava, među ostalim na području Crnog mora.

Upravljanje okolišem bit će ojačano provedbom zakonodavstva o procjeni učinka na okoliš, strateškoj procjeni učinka na okoliš, donošenjem i provedbom novog zakonodavstva o odgovornosti za okoliš te osiguravanjem javnog pristupa informacijama o okolišu i sudjelovanjem javnosti u donošenju odluka. Poboljšanje kvalitete zraka i vode te bolje gospodarenje otpadom u skladu s europskim standardima neće samo pridonijeti poboljšanju okoliša, nego će imati i znatan utjecaj na javno zdravlje. U tom kontekstu ojačat će se suradnja između stranaka u području javnog zdravlja.

3.2. *Javno zdravlje*

Stranke će surađivati kako bi svima u društvu omogućile cjenovno pristupačnu zdravstvenu skrb, među ostalim poboljšanjem pokrivenosti programom univerzalne zdravstvene skrbi i provođenjem programa e-zdravstvo. Od središnje važnosti bit će zdravstvena prevencija i kontrola duhana. Ojačat će se zdravstvene ustanove i njihova odgovornost utvrđivanjem pokazatelja kvalitete, nabavom koja se temelji na vrijednosti i drugim postupcima upravljanja kvalitetom. Od ključne važnosti bit će djelotvorna borba protiv zaraznih i nezaraznih bolesti te postizanje opće veće otpornosti zdravstvenog sustava na vanjske šokove kao što je pandemija.

⁴ Ministarska deklaracija iz Bukurešta o zajedničkom pomorskom programu za Crno more od 21. svibnja 2019. – (Crno more (europa.eu)).

4. U području otporne digitalne transformacije

4.1. Razvoj digitalne infrastrukture

Stranke će surađivati kako bi omogućile rast i održiv razvoj Gruzije daljnjim promicanjem uvođenja digitalne infrastrukture i podupiranjem digitalne transformacije na temelju provedbe nacionalne strategije razvoja širokopojasnog pristupa te u skladu sa zakonodavstvom i najboljim primjerima iz prakse EU-a, posebice u pogledu sigurnosti digitalnih infrastrukture. Pandemija bolesti COVID-19 ukazala je na digitalne razlike u društvima i hitnu potrebu za podupiranjem digitalne transformacije. Rješenja za e-zdravstvo, učenje na daljinu, telemedicinu, praćenje virusa i sprečavanje dezinformacija neće biti od pomoći samo za vrijeme pandemije, nego će poduprijeti otpornost i razvoj svih partnera EU-a i u nadolazećim godinama. Ključno će biti poticati digitalno gospodarstvo i inovacije odgovarajućim politikama, kojima se neće potaknuti i dodatno diversificirati samo IT industrija, nego i kreativne industrije čija će se konkurentnost ojačati i kojima će se potaknuti rast i opstanak start-up poduzeća te digitalizirati vrijednosni lanci.

4.2. E-uprava i digitalne usluge

Istodobno je potrebno dodatno razviti e-upravu i digitalne usluge kako bi se povećala učinkovitost, transparentnost i odgovornost javne uprave. To mora biti popraćeno razvojem digitalnih vještina i e-pismenosti šireg stanovništva. U tu svrhu ljudi u cijeloj Gruziji trebali bi imati pristup internetu i drugim elektroničkim komunikacijskim uslugama po pristupačnim cijenama. Stranke će surađivati kako bi dodatno poboljšale administrativne kapacitete i neovisnost nacionalnog regulatornog tijela Gruzije za elektroničke komunikacije, što je ključan uvjet za pravilno funkcioniranje odgovarajućeg tržišta. Nadalje, EU će poduprijeti provedbu sporazuma o roamingu i radiofrekvencijskom spektru između Gruzije i drugih istočnih partnerskih zemalja i, prema potrebi, s EU-om.

4.3. Kiberotpornost

Stranke će surađivati kako bi poboljšale kiberotpornost i osigurale čvrste pravne, političke i operativne okvire kibersigurnosti koji se temelje na zakonodavstvu i najboljim primjerima iz prakse EU-a, uključujući okvir EU-a za certificiranje kibersigurnosti. Unutar tog okvira stranke će nastaviti raditi na daljnjem usklađivanju gruzijskog zakonodavstva s Direktivom o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava (NIS).

Stranke će surađivati kako bi Gruzija donijela pravne okvire za sustave elektroničke identifikacije i elektroničke usluge povjerenja u skladu sa zakonodavstvom i najboljim primjerima iz prakse EU-a radi mogućeg sklapanja sporazuma o uzajamnom priznavanju usluga povjerenja.

5. U području otpornih, održivih i uključivih društava

5.1. Integracija ljudskih prava i jačanje položaja civilnog društva i mladih

Obje stranke promicat će dobro upravljanje, ljudska prava, vladavinu prava, nediskriminaciju, dostojanstven rad te temeljne vrijednosti i humanitarna načela u odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19 i oporavku od nje.

Gruzija će podupirati slobodu, neovisnost i pluralizam medija poštovanjem standarda EU-a i međunarodnih standarda te osiguravanjem uvjeta za slobodno, profesionalno, pluralističko, neovisno i zdravo medijsko okruženje. Stranke će surađivati i kako bi ojačale suradnju u području strateške komunikacije, među ostalim u području borbe protiv dezinformacija, te radi promicanja medijske pismenosti.

Obje stranke surađivat će kako bi osigurale poboljšanu provedbu zakonodavstva protiv diskriminacije, razvile i provele novu nacionalnu strategiju za ljudska prava i zatim nacionalni akcijski plan za ljudska prava te omogućile pluralizam i neovisnost medija, kao i poštovanje prava na slobodu okupljanja. Gruzija će osigurati potrebnu raspodjelu proračunskih i ljudskih resursa kako bi se kaznena djela koja su navodno počinili službenici tijela kaznenog progona djelotvorno i brzo istražila te kako bi se učinkovito kontrolirala obrada osobnih podataka.

Ključni prioriteti bit će poboljšanje rodne ravnopravnosti i osiguravanje jednakog postupanja u društvenom, političkom i gospodarskom životu te bolja integracija i nediskriminacija, među ostalim osoba s invaliditetom i LGBTI osoba. Naglasak će biti i na mjerama za zaštitu djece od svih oblika nasilja. Nastavit će se ulagati naponi kako bi se osigurala visoka razina zaštite osobnih podataka.

EU i Gruzija i dalje će biti usmjereni na sudjelovanje i vodstvo mladih jačanjem njihova položaja. Stranke će i dalje surađivati kako bi maksimalno povećale koristi za Gruziju od njezina pridruživanja programima Obzor 2020. i Obzor Europa te će i dalje promicati već aktivno sudjelovanje Gruzije u programima Erasmus+ i Europske snage solidarnosti te u drugim programima i inicijativama u području volontiranja, suradnje i razmjene u skladu s ishodom pregovora i donošenjem relevantnih programa.

Gruzija će i dalje razvijati sektor mladih i politike za mlade koje se temelje na dokazima i pravima radi stvaranja održivog ekosustava za razvoj mladih, koji omogućuje da mladi u potpunosti ostvare svoj potencijal i aktivno se uključe u sva područja javnog života; povećava razumijevanje mladih u području demokratskih vrijednosti i načela te ih podupire u traženju njihovih prava te radi osiguravanja potpunog i jednakog ekonomskog osnaživanja, zaštite zdravlja i dobrobiti te jednakog pristupa informacijama i resursima za sve mlade ljude u Gruziji.

Gruzija će dodatno promicati uključivo i poticajno okružje za djelovanje organizacija civilnog društva, uključujući prilagodbu politika kojima se podupiru njihova financijska održivost i daljnji razvoj sektora civilnog društva, posebno na lokalnoj razini. Gruzija će promicati i društveno odgovorno poslovanje te socijalno poduzetništvo radi pružanja rješenja za društvene i okolišne izazove, s posebnim naglaskom na zapošljavanje osoba u ranjivom položaju, uključujući osobe s invaliditetom, i jačanje financijske održivosti organizacija civilnog društva.

Gruzija će osigurati najviše demokratske standarde tijekom izbornog postupka, pošteno, transparentno i strogo postupanje s pritužbama i žalbama te će nastaviti u potpunosti ispunjavati prioritetne preporuke Ureda OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i ostvarivati znatan napredak u ispunjavanju njegovih ostalih preporuka⁵ u okviru uključivog dijaloga. Gruzija će osigurati i stranački pluralizam te se suzdržavati od ograničenja koja su u suprotnosti s međunarodnim standardima, posebice u pogledu registracije i financiranja, u skladu s relevantnim mišljenjima Venecijanske komisije⁶.

5.2. Jačanje javne uprave

Unapređenje reforme javne uprave s pomoću mehanizama otvorene vlade i dalje je najveći prioritet. EU i Gruzija zajedno će djelovati kako bi podupirali i promicali europska načela i standarde javne uprave. U tu svrhu stranke će ujediniti napore kako bi ojačale odgovornu, učinkovitu, djelotvornu, otvorenu i transparentnu upravu, izgradile profesionalne državne službe u kojima se zapošljava na temelju sposobnosti, osigurale kvalitetne javne usluge i jaku lokalnu samoupravu.

Stranke će surađivati kako bi prvenstveno ojačale odgovornu, učinkovitu, djelotvornu i transparentnu javnu upravu usmjerenu na građane razvojem profesionalnih, meritokratskih državnih službi te osiguravanjem kvalitetnih javnih usluga na cijelom državnom području i jake lokalne samouprave.

⁵ Npr. <https://www.osce.org/files/f/documents/1/4/480500.pdf> i <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/496309>

⁶ Npr. Zajedničko mišljenje o nacrtu članka 791. izbornog zakona od 20. ožujka 2021., Mišljenje Venecijanske komisije br. 1019/2021/ODIHR, Mišljenje br. ELE-GEO/407/2020; Hitno zajedničko mišljenje o revidiranom nacrtu izmjena izbornog zakona od 5. srpnja 2021., Mišljenje Venecijanske komisije br. 1043/2021/ODIHR, Mišljenje br. ELE-GEO/417/2021.

5.3. *Mobilnost, uključujući bezvizni režim*

Gruzija će poduzeti održive mjere i ispuniti preporuke iz izvješća u okviru mehanizma suspenzije viza kako bi osigurala kontinuirano ispunjavanje mjerila u skladu s Akcijskim planom za liberalizaciju viznog režima⁷, što je potrebno kako bi se poduprlo putovanje u EU bez viza. U godišnjim izvješćima Europske komisije u okviru mehanizma suspenzije viza i dalje će se pružati smjernice o daljnjim radnjama koje su potrebne kako bi se osigurala održivost postignutog napretka. Gruzija će provesti migracijsku strategiju za razdoblje 2021. – 2030. i državnu strategiju za integrirano upravljanje granicama za razdoblje 2021. – 2025.

6. *U području vanjske i sigurnosne politike*

6.1 *Mirno rješavanje sukoba*

Stranke će održavati djelotvornu suradnju kako bi se Gruziju poduprlo u njezinim nastojanjima da ostvari napredak u postizanju mirnog i održivog rješenja sukoba na temelju načela međunarodnog prava te kako bi se olakšalo postizanje trajnog mira i sigurnosti u Gruziji. Stranke će i dalje ulagati napore kako bi promicale mirno rješavanje sukoba u Gruziji, što uključuje provedbu Sporazuma o prekidu vatre od 12. kolovoza 2008. sklopljenog uz posredovanje EU-a. Gruzija će nastaviti razrađivati stratešku viziju mirnog rješavanja sukoba vođenjem uključivog nacionalnog procesa. Stranke će pojačati napore kako bi se u okviru međunarodnih rasprava u Ženevi pod supredsjedanjem EU-a, UN-a i OEES-a postigli konkretni rezultati u pogledu iznalaženja trajnih rješenja za sigurnosne i humanitarne probleme koji proizlaze iz neriješenog sukoba. Razni akteri EU-a koji djeluju na terenu, delegacija EU-a u Gruziji, posebni predstavnik EU-a (PPEU) za Južni Kavkaz i krizu u Gruziji te promatračka misija EU-a i dalje će pridonositi stabilnosti, normalizaciji, izgradnji povjerenja i rješavanju sukoba. Poduzet će se odgovarajući koraci za poticanje trgovine, slobode kretanja i gospodarskih veza preko linija administrativnog razgraničenja, uključujući, prema potrebi, preispitivanje zakonodavstva, te putem mirovne inicijative „Korak u bolju budućnost”; poticanje izravnih međuljudskih kontakata, izgradnje povjerenja i pomirenja zajednica razdvojenih zbog sukoba. Stranke će nastaviti surađivati i preventivno raditi na daljnjem učvršćivanju politike o nepriznavanju na međunarodnoj sceni.

⁷ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs/collaboration-countries/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en.

6.2 *Suradnja u području sigurnosti i obrane*

Stranke će produbiti bilateralni dijalog o pitanjima sigurnosti i obrane kako bi radile na pitanjima od zajedničkog interesa, uključujući sprečavanje sukoba i upravljanje krizama, borbu protiv terorizma, borbu protiv pranja novca te borbu protiv organiziranog kriminala i kriminala povezanog s drogama. Na temelju preporuka iz istraživanja o hibridnim prijetnjama poboljšat će se suradnja u suzbijanju hibridnih prijetnji. Stranke će surađivati kako bi osigurale provedbu reforme sigurnosnog sektora i donošenje relevantnih okvira i postupaka u područjima kibernetičke sigurnosti i zaštite ključne infrastrukture. Suradnja između pravosuđa i tijela kaznenog progona bit će dodatno ojačana. EU će ujedno i dalje olakšavati sudjelovanje Gruzije u operacijama EU-a za upravljanje kriznim situacijama, kao i u aktivnostima osposobljavanja i savjetovanja povezanim sa zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom (ZSOP).

B. Kratkoročni i srednjoročni prioriteti programa pridruživanja

1. *Demokracija, ljudska prava i dobro upravljanje*

Političkim dijalogom i suradnjom koji su usmjereni na reforme u okviru ovog programa pridruživanja želi se ojačati poštovanje demokratskih načela, kao što su politički pluralizam, uključenost u odlučivanje, dioba vlasti, suradnja s oporbom, vladavina prava i dobro upravljanje, ljudska prava i temeljne slobode. To uključuje promicanje prava pripadnika manjina kako je utvrđeno temeljnim konvencijama UN-a i Vijeća Europe i povezanim protokolima, djelotvorno izvršavanje presuda Europskog suda za ljudska prava te doprinos učvršćivanju unutarnjih političkih reformi, osobito usklađivanjem s pravnom stečevinom EU-a.

Jačanje stabilnosti, neovisnosti, djelotvornosti i odgovarajućeg financiranja institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava i poštovanje ljudskih prava te rodnu ravnopravnost osobito obuhvaća sljedeće:

Kratkoročni prioriteti:

- daljnje osiguravanje provedbe transparentnih, uključivih i vjerodostojnih izbora, među ostalim otklanjanjem svih nedostataka koje je utvrdio OEES/ODIHR;
- osiguravanje da zakonodavne izmjene koje utječu na ključne sastavnice vladavine prava, kao što je neovisnost sudstva, budu predmet sveobuhvatnih i uključivih savjetovanja i usklađene s europskim standardima te s preporukama međunarodnih tijela, kao što su Venecijanska komisija, GRECO i OEES/ODIHR;
- osiguravanje kontinuiteta i djelotvorne provedbe reformi javne uprave i otvorene vlade u skladu s europskim načelima javne uprave i najboljim primjerima iz prakse; promicanje sudjelovanja i otvorenog dijaloga između civilnog društva i vlade, jačanje postupka zajedničkog oblikovanja politika i angažmana više dionika u njihovu donošenju, praćenju i ocjenjivanju; poticanje inovativnih pristupa razmjenom znanja i iskustava, intenziviranim uzajamnim učenjem među stručnjacima i stabilnom suradnjom na političkoj i stručnoj razini;
- dijalog i suradnja obuhvaćat će i jačanje pravosudnog sektora daljnjom reformom pravosudnog sektora, posebice osiguravanjem potpune vanjske i unutarnje neovisnosti sudaca te poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, među ostalim sveobuhvatnom suradnjom.

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje kontinuiranog jačanja okvira ljudskih prava usklađivanjem i praktičnom provedbom europskih praksi u području ljudskih prava.

1.1. Sektor pravosuđa

Kratkoročni prioriteti:

- djelotvorna provedba trećeg i četvrtog kruga reformi sudstva u svim aspektima;
- djelotvorna provedba strategije sudstva za razdoblje 2017. – 2021. i njezinih akcijskih planova u svim aspektima te donošenje ambiciozne strategije reforme pravosuđa nakon 2021., koja bi se temeljila na širokom, uključivom i međustranačkom postupku reformi i procjeni djelotvornosti trećeg i četvrtog kruga reformi pravosuđa;
- jačanje i znatna reforma institucionalnog ustroja i praksi Visokog pravosudnog vijeća i drugih ključnih pravosudnih institucija radi djelotvornog povećanja transparentnosti, integriteta i odgovornosti u pogledu normi i odluka koje donose, među ostalim u pogledu odluka u vezi s imenovanjima, ocjenjivanjima, unapređenjima, premještajima i disciplinskim mjerama. Podnošenje prijedloga reformi Venecijanskoj komisiji i Uredu OESS-a za demokratske institucije i ljudska prava na mišljenje i provedba njihovih preporuka;
- osobito, osiguravanje transparentnog pravnog okvira i meritokratske prakse za imenovanje i unapređenje sudaca potpunim usklađivanjem s europskim standardima i preporukama Venecijanske komisije, uključujući imenovanja sudaca Vrhovnog suda;
- objava pisanih obrazloženja za imenovanja sudaca s obzirom na kriterije u pogledu integriteta i kompetencija;
- poboljšanje osposobljavanja kandidata za sudačku dužnost, sudaca i sudskog osoblja provedbom preporuka EU-a i Vijeća Europe;
- osuvremenjivanje funkcioniranja pravosuđa daljnjim omogućivanjem elektroničkih podnesaka i komunikacije sa sudovima te elektroničkog upravljanja predmetima; proširivanje primjene nasumične elektroničke dodjele predmeta;

- nastavak reforme državnog odvjetništva i službi za kaznenu istragu u Ministarstvu unutarnjih poslova i drugim agencijama radi daljnjeg osiguravanja neovisnosti i profesionalnosti rada državnog odvjetništva i kaznenih istraga, bez neprimjerenog utjecaja, te veće transparentnosti i odgovornosti;
- Gruzija će preispitati postupak imenovanja glavnog državnog odvjetnika kako bi ojačala neovisnost ureda/položaja državnog odvjetnika. U tu svrhu u Parlamentu će se uvesti glasovanje kvalificiranom većinom, što je glavna preporuka Venecijanske komisije u tom pogledu. To će uključivati djelotvoran mehanizam za sprečavanje blokiranja rada koji ima veliku međustranačku podršku i u skladu je sa savjetima Venecijanske komisije. Uvest će se dodatne zaštitne mjere kako bi se osiguralo da postupak odabira i imenovanja bude transparentan i utemeljen na kriterijima integriteta, neovisnosti, nepristranosti i kompetentnosti;
- donošenje reforme Kaznenog zakona radi osuvremenjivanja prava i jamčenja njegove potpune usklađenosti s mjerodavnim EU-ovim i međunarodnim obvezama i standardima; usklađivanje kaznenih postupaka s onima koji se primjenjuju u državama članicama EU-a:
 - preispitivanje primjene nagodbe (sporazuma o priznanju krivnje) i pravne zaštite u tom području;
 - jamčenje postupovnih prava počiniteljima kaznenih djela i žrtvama u kaznenim postupcima te daljnje poboljšanje primjene načela restorativne pravde i za odrasle i za maloljetne počinitelje kaznenih djela;
 - daljnje osiguravanje djelotvornog pristupa pravdi i naknadi te potpune potpore i zaštite za žrtve, uključujući žrtve zločina iz mržnje;
 - jačanje postupovnih prava i osiguravanje pravnih jamstava za pritvorene osobe u upravnim postupcima;
- proširivanje pristupa kvalitetnoj besplatnoj pravnoj pomoći;
- poboljšanje primjene i kvalitete posredovanja; otklanjanje nedostataka u arbitraži u potrošačkim sporovima i stvaranje uvjeta za povećanje primjene arbitraže među poduzećima;

- unapređenje provedbe strategije za suzbijanje kriminaliteta i zatvorski sustav, posebice primjenom pristupa na temelju rehabilitacije i ponovne socijalizacije u zatvorskom i probacijskom sustavu i sustavu suzbijanja kriminaliteta te nakon otpusta.

Srednjoročni prioriteti:

- primjena administrativnog pritvora samo u propisno opravdanim slučajevima. Osiguravanje postupovnih prava administrativnom pritvoreniku u skladu s osnovnim načelima prava na pošteno suđenje. Izmjena Zakona o prekršajima u tom pogledu;
- osuvremenjivanje zakonodavstva u trgovačkom, građanskom i upravnom području u skladu s nacionalnim strategijama i pravnom stečevinom EU-a;
- osiguravanje uključivog pristupa pravosuđu putem prikladno financirane službe za pravnu pomoć s prikladnim osobljem;
- odgovarajuće odvajanje funkcija tužitelja i kriminalističkih istražitelja te uspostava mehanizama uravnotežene suradnje u zakonodavstvu i praksi;
- osiguravanje javnog reda i sigurnosti uz jamčenje zaštite ljudskih prava.

1.2. Borba protiv korupcije, borba protiv prijevара, reforma javne uprave i javna služba

Kratkoročni prioriteti:

- razvoj i osiguravanje djelotvorne provedbe nove nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i relevantnog akcijskog plana za razdoblje nakon 2020. kako bi se omogućilo sprečavanje, otkrivanje i rješavanje svih oblika koruptivnih aktivnosti;
- jačanje institucija povezanih s integritetom u pogledu njihovih nadzornih funkcija: Zavoda za javnu službu u pogledu prijave imovine; Državnog ureda za reviziju u pogledu revizija nacionalnih i podnacionalnih rashoda i prihoda; Agencije za tržišno natjecanje; parlamenta u pogledu nadzora i praćenja poboljšanjem kapaciteta sektorskih odbora; Tajništva za borbu protiv korupcije pod upravom gruzijske vlade; građanskih savjetodavnih vijeća na lokalnoj razini;

- daljnje suzbijanje korupcije i represivnim i preventivnim sredstvima, npr. daljnjim jačanjem učinkovitosti i kapaciteta za istraživanje korupcije; pojačana provjera imovinskih kartica i prijava dohotka svih relevantnih službenika, rješavanje potencijalnih sukoba interesa te praćenje i evaluacija djelotvornosti mjera;
- osiguravanje uspostave učinkovitih mehanizama za sprečavanje i otkrivanje svih rizika povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 te slabih točaka u borbi protiv korupcije u područjima visokog rizika kao što su javna nabava i zdravstvo;
- daljnje jačanje mehanizama za sprečavanje i borbu protiv korupcije u ključnim rizičnim područjima kao što su:
 - osiguravanje otvorenih i konkurentnih postupaka javne nabave, uz smanjenje izravnih dodjela i uspostavu neovisnog, nepristranog i transparentnog tijela za reviziju javne nabave,
 - povećanje standarda u pogledu odgovornosti i integriteta u sigurnosnom sektoru i jačanje demokratskog nadzora, uključujući ograničavanje odstupanja (među ostalim u području financijskog izvještavanja) od mjerodavnog zakonodavstva i izmjene tog zakonodavstva ako su potrebne,
 - prijevare povezane s porezom i porezom na dodanu vrijednost (PDV) kao sastavni dio suzbijanja gospodarskog kriminala, korupcije i pranja novca te zaštite javnih financija,
 - osiguravanje djelotvorne suradnje s relevantnim institucijama i tijelima EU-a i pružanje pomoći tim institucijama i tijelima, uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) za istrage prijevara i nezakonitih aktivnosti koje štetno utječu na financijske interese Unije i Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) za njegove istrage i progon kaznenih djela koja štetno utječu na financijske interese Unije, u skladu s primjenjivim pravilima i postupcima;
- daljnje osiguravanje približavanja zakonodavstva Gruzije pravnoj stečevini EU-a u području borbe protiv prijevara i provedba odredaba zakonodavstva EU-a kako je predviđeno u relevantnim prilozima Sporazumu o pridruživanju;

- promicanje prava i mogućnosti građana u pogledu pristupa informacijama i sudjelovanja u upravljanju na nacionalnoj i podnacionalnoj razini, među ostalim u okviru civilnog društva te slobodnog i sigurnog praćenja medija;
- razvoj i osiguravanje djelotvorne provedbe nove strategije reforme javne uprave i relevantnog akcijskog plana za razdoblje nakon 2020.;
- poticanje provedbe reforme javne uprave i na političkoj i na administrativnoj razini, među ostalim jačanjem koordinacije i praćenja odgovarajućih akcijskih planova te izvješćivanja o njima;
- povećanje otvorenosti, transparentnosti i odgovornosti javne uprave provedbom reformi otvorene vlade;
- razrada jedinstvene politike razvoja, pružanja i osiguravanja kvalitete javnih usluga radi povećanja zadovoljstva građana i povjerenja u vladu;
- razvoj pouzdane komunikacije radi informiranja o pozitivnim učincima reforme javne uprave;
- provedba pravnog okvira za javnu službu kako bi se osigurala veća profesionalnost i zapošljavanje na temelju zasluga;
- daljnja provedba mjerila za vladavinu prava i borbu protiv korupcije u okviru mehanizma suspenzije viza i daljnje ostvarivanje napretka u tom području.

Srednjoročni prioriteti:

- nastavak borbe protiv korupcije i osiguravanje djelotvorne provedbe relevantnih međunarodnih pravnih instrumenata, kao što su Konvencija UN-a protiv korupcije te Kaznenopravna konvencija o korupciji i njezin dodatni protokol te preporuka Skupine država protiv korupcije (GRECO) pri Vijeću Europe i preporuka Mreže OECD-a protiv korupcije za istočnu Europu i središnju Aziju;
- daljnje jamčenje djelotvorne istrage navodnih slučajeva korupcije i uspostavljanje djelotvornog sustava za sprečavanje sukoba interesa;
- poticanje odgovorne, učinkovite, djelotvorne i transparentne javne uprave te razvoj profesionalne, meritokratske javne službe, među ostalim u pogledu sustava odabira, unapređenja i otpuštanja te specijaliziranog osposobljavanja na temelju potreba;
- poboljšanje kvalitete, učinkovitosti i dostupnosti javnih usluga u regijama Gruzije;
- poboljšanje upravljanja javnim financijama i odgovornosti u tom području, uzimajući u obzir rodne aspekte u donošenju proračuna na temelju programa te jačanje srednjoročnog strateškog planiranja i provedbe;
- povećanje angažmana i kapaciteta dionika, uključujući nevladine organizacije, lokalne samouprave, mlade, akademsku zajednicu; pružanje djelotvornog alata za širi angažman javnosti u donošenju odluka i praćenju uspješnosti reformi javne uprave;
- osiguravanje pouzdane, odgovorne i transparentne lokalne samouprave usmjerene na rezultate, osnažene novim funkcijama, odgovornostima i resursima, u skladu s europskim standardima.

1.3. Ljudska prava i temeljne slobode

Kratkoročni prioriteti:

- razvoj nove nacionalne strategije za ljudska prava za razdoblje 2021. – 2030. i odgovarajućih akcijskih planova za razdoblje nakon 2020. koji bi sadržavali posebne preporuke tijela UN-a, OEES-a/ODIHR-a, Vijeća Europe, Europske komisije za borbu protiv rasizma i nesnošljivosti (ECRI) i međunarodnih organizacija za ljudska prava, osobito u provedbi politika protiv diskriminacije, zaštiti pripadnika manjina i privatnog života te osiguravanju slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja; provedba strategije i akcijskih planova u okviru bliske suradnje s nacionalnim i međunarodnim akterima;
- daljnja provedba zakonodavstva protiv diskriminacije kako bi se osigurala djelotvorna zaštita protiv diskriminacije, u duhu načela da nitko ne bude zapostavljen; doprinošenje povećanju razine tolerancije i smanjenju razine nasilja;
- daljnje jačanje medijskog pluralizma, transparentnosti i neovisnosti u skladu s preporukama Vijeća Europe;
- jačanje provedbe mjera za zaštitu medijskih djelatnika i osiguravanje djelotvornih i učinkovitih istraga svih slučajeva nasilja nad medijskim djelatnicima te privođenje odgovornih pravdi;
- razvoj nove državne strategije za građansku ravnopravnost i integraciju te Akcijskog plana za razdoblje nakon 2020. radi osiguravanja ravnopravnog i potpunog sudjelovanja predstavnika etničkih manjina u svim sferama javnog života te daljnjeg podupiranja kulturne raznolikosti;

- ostvarivanje napretka u provedbi Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, takozvane Istanbulske konvencije, jačanjem nacionalnih institucijskih kapaciteta u pružanju potpore za pitanja koja se odnose na rodnu ravnopravnost i rodno uvjetovano nasilje. Daljnje poboljšavanje mjera za sprečavanje i istraživanje slučajeva nasilja nad ženama i djevojčicama, uključujući seksualno nasilje, zaštitu žrtava i podupiranje rehabilitacije počinitelja. Rad na socijalnoj transformaciji i mijenjanju postojećih diskriminatornih stavova i praksi, među ostalim u pogledu nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
- jačanje mjera za borbu protiv diskriminacije LGBTI osoba i osiguravanje toga da mogu u potpunosti uživati sva ljudska prava – građanska i politička te gospodarska, socijalna i kulturna prava – uključujući pravo na slobodno okupljanje;
- jačanje pristupa reproduktivnom i spolnom zdravlju za osobe svih dobi, informacijama i prevenciji te daljnja borba protiv štetnih praksi usmjerenih protiv žena, uključujući sakaćenje spolnih organa, brak s djetetom, rani i prisilni brak te druge oblike povrede ljudskih prava i ponižavajućeg postupanja, uz poseban naglasak na ruralna područja. Povećanje pomoći za zdravstvenu zaštitu majki;
- poduzimanje posebnih mjera usmjerenih na pripadnike manjina radi postizanja veće ravnopravnosti u političkom, gospodarskom i društvenom životu;
- usklađivanje zakonodavstva s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom te njezinim Fakultativnim protokolom i uspostava koordinacijskog tijela za pitanja u vezi s pravima osoba s invaliditetom;
- povećanje mjera za uključivanje osoba s invaliditetom u javni i gospodarski život te osiguravanje bolje pristupačnosti javnih prostora. Poboljšanje uvjeta za osobe s poremećajima mentalnog zdravlja;

- ulaganje većih napora u borbi protiv nasilja nad djecom promicanjem dobrih praksi roditeljstva, većom potporom u obrazovnom sustavu i poboljšanim mehanizmom upućivanja;
- ulaganje većih napora u području utvrđivanja i suzbijanja nasilja nad starijim osobama, daljnje ekonomsko i zdravstveno podupiranje starijih osoba, doprinošenje većoj socijalnoj uključenosti starijih osoba;
- povećanje kapaciteta i razvoj znanja među javnim službenicima o pitanjima ljudskih prava.

Srednjoročni prioriteti:

- održavanje djelotvornih mehanizama za rješavanje sporova i zaštitu ljudskih prava prije primjene pravosudnih mehanizama ili kao alternative pravosudnim mehanizmima;
 - daljnje promicanje zaštite ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije u sudstvu, tijelima kaznenog progona i svim javnim upravnim tijelima, među ostalim i u regijama, te osposobljavanje i informiranje u tom području;
 - daljnja provedba preporuka Ureda javnog pravobranitelja (PDO), među ostalim u pogledu slučajeva diskriminacije, te daljnje osiguravanje djelotvornog funkcioniranja institucionalnog mehanizma predviđenog u zakonodavstvu protiv diskriminacije;
- daljnja izgradnja nadzornih kapaciteta parlamentarnog odbora za ljudska prava i integraciju građana, kao i za pravna pitanja povezana s provedbom strategije i akcijskog plana za ljudska prava;
- daljnja suradnja s organizacijama civilnog društva i reprezentativnim socijalnim partnerima (sindikati i organizacije poslodavaca) u svojstvu dionika i nadzornih tijela u prioritetnim područjima navedenima u Sporazumu o pridruživanju između EU-a i Gruzije, uključujući prava radnika, privatnost, prava pripadnika manjina i drugih osoba u ranjivom položaju te slobodu medija;

- poduzimanje koraka usmjerenih na informiranje i rad na daljnjem usklađivanju s trajnim odredbama Okvirne konvencije Vijeća Europe o nacionalnim manjinama, uključujući manjinske jezike;
- daljnja borba protiv rodno uvjetovanog nasilja i rad na prevenciji takvog nasilja te istodobna usmjerenost na promjenu rodno pristranih stereotipa, veću uključenost muškaraca i dječaka, podupiranje političkog sudjelovanja žena, ekonomsku i financijsku neovisnost putem poduzetništva te bolji pristup tržištu rada.

1.4. Zlostavljanje i mučenje

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje provedbe relevantnih akcijskih planova za borbu protiv mučenja te provedba daljnjih mjera za borbu protiv zlostavljanja i mučenja i pojačavanje mjera za borbu protiv nekažnjavanja;
- daljnje podupiranje i povećanje neovisnosti nadzornog tijela odgovornog za istrage pritužbi na službenike tijela kaznenog progona, i na zakonodavnoj i na praktičnoj razini, kako bi se učinkovito i u skladu s međunarodnim standardima istražili incidenti koji uključuju zlostavljanje i mučenje;
- osiguravanje detaljnih, transparentnih i neovisnih istraga tvrdnji o mučenju ili zlostavljanju u zatvorskom sustavu, policiji, vojsci i drugim zatvorenim ustanovama u okviru djelovanja navedenog ovlaštenog tijela za nadzor;
- daljnja potpora i suradnja s nacionalnim mehanizmom za prevenciju u okviru Ureda javnog pravobranitelja kako bi se spriječilo zlostavljanje osiguravanjem učinkovitog djelovanja tog mehanizma, među ostalim osiguravanjem odgovarajućeg financiranja i zaštite povjerljivosti postupka;
- daljnje poboljšanje uvjeta pritvora i uvjeta u ustanovama za mentalno zdravlje;

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje ulaganje napora kako bi se poboljšao sustav zdravstvene zaštite u zatvorima i pristup zatvorenika zdravstvenim uslugama, uključujući usluge koje se odnose na mentalno zdravlje, koje su istovjetne uslugama u civilnom sektoru. Daljnja izgradnja kapaciteta i osnaživanje zdravstvenog osoblja koje radi u zatvorenim ustanovama ili im pruža usluge u pogledu izvješćivanja o zlostavljanju;
- daljnje jačanje programa rehabilitacije, smanjenja štete i zdravstvene skrbi unutar zatvorskog sustava;

daljnje jačanje djelotvornosti kontinuiranog unutarnjeg i vanjskog praćenja zatvorskog sustava, policije, vojske i drugih zatvorenih ustanova kako bi se mučenje i zlostavljanje ranije otkrilo i spriječilo.

1.5. Jednako postupanje

Kratkoročni prioriteti:

- jačanje rodne ravnopravnosti i osiguravanje jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te prema pripadnicima manjina, bez obzira na vjeroispovijest ili uvjerenje, etničko ili nacionalno podrijetlo, rasu, jezik, rod, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, sposobnosti ili drugo u društvenom, političkom i gospodarskom životu;
- poduzimanje daljnjih mjera za bolju provedbu zakonodavstva protiv rodno uvjetovanog nasilja, uključujući informiranje opće javnosti i određenih profesionalnih skupina, kao što je policija, posebno u ruralnim područjima. Omogućivanje da žrtve imaju bolji pristup savjetodavnim službama, stambenom zbrinjavanju i skloništima;
- osiguravanje većeg pristupa uslugama savjetovanja i skloništima te programima ekonomskog osnaživanja nakon pružanja skloništa za žrtve, uključujući pripadnike manjina;

- poboljšanje prikupljanja i analize podataka o rodno uvjetovanom nasilju te izvješćivanja o njima. Podupiranje borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja na lokalnoj razini većim uključivanjem lokalnih sudionika, kao što su općine, socijalni radnici i organizacije civilnog društva;
- razvoj i provedba sveobuhvatne politike ravnopravnosti kojom se osigurava potpuno uživanje jednakih prava za sve osobe, uključujući osobe u ranjivom položaju, u okviru strategije i akcijskog plana za ljudska prava.
- S obzirom na, između ostalog, Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024., stajalište EU-a bit će usmjereno na jačanje međunarodnog pravnog i političkog okvira i njegove provedbe za rad na ravnopravnom, potpunom, učinkovitom i smislenom sudjelovanju žena i mladih, u svoj njihovoj raznolikosti, u svim sferama i na svim razinama javnog i političkog života, među ostalim zagovaranjem njihova uključivanja na popis političkih stranaka za položaje na koje bi mogli biti izabrani i izgradnjom kapaciteta kandidata.

Srednjoročni prioriteti:

- usklađivanje s europskim standardima u odnosu na pravila o zdravlju i sigurnosti, pravila o zaštiti majčinstva, pravila o usklađivanju roditeljskih i poslovnih obveza kako je predviđeno u Sporazumu o pridruživanju;
- poduzimanje aktivnih koraka za promicanje većeg smislenog sudjelovanja i zastupljenosti žena i pripadnika manjina u forumima za donošenje političkih odluka te na tržištu rada i u gospodarskim aktivnostima, među ostalim na lokalnoj predstavničkoj razini (tj. na razini općina);
- podupiranje nediskriminacije na tržištu rada i provedba načela jednakih plaća za rad jednake vrijednosti;
- doprinošenje većoj društvenoj i gospodarskoj uključenosti te većem sudjelovanju pripadnika etničkih manjina, među ostalim osiguravanjem pristupa informacijama i obrazovanju te učenja gruzijskog jezika;

- osiguravanje veće razine prihvaćanja i tolerancije među širim stanovništvom razvojem znanja i aktivnostima informiranja.

1.6. Prava djeteta

Kratkoročni prioriteti:

- provedba Zakona o pravima djeteta usklađivanjem svih potrebnih zakona i jačanje nacionalnih mehanizama za zaštitu djece od svih oblika nasilja, uključujući dječji, rani i prisilni brak;
- rad na ispunjavanju potreba sve djece, uključujući djecu u posebno marginaliziranom i ranjivom položaju, djecu s teškoćama u razvoju i djecu koja žive na ulici, među ostalim poboljšanjem i proširenjem mehanizama socijalne zaštite te podupiranjem opće pristupačnosti programa rehabilitacije/rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju, te poduzimanje mjera za potpuno ukidanje dječjeg rada;
- provedba Zakona o socijalnom radu i osiguravanje resursa za zapošljavanje i izgradnju kapaciteta stručnih skupina koje se bave djecom u ranjivom položaju, uključujući djecu s teškoćama u razvoju;
- informiranje i razvoj znanja među stručnjacima koji rade s djecom i u široj javnosti o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad djecom;
- daljnji rad na deinstitucionalizaciji djece, primjena mehanizama selekcijske uloge i daljnji razvoj alternativne skrbi.

Srednjoročni prioriteti:

- nastavak reforme pravosudnog sustava za maloljetnike;
- poduzimanje mjera kojima bi se postigla društvena i bihevioralna preobrazba u borbi protiv nasilja nad djecom;

- dovršenje deinstitutionalizacije skrbi o djeci.

1.7. Sindikalna prava i temeljni standardi rada

Kratkoročni prioriteti:

- donošenje i provedba pravnog okvira kojim bi se utvrdile nadzorne funkcije sustava inspekcije rada za sve zakonodavstvo o radu i uvjetima rada te uklanjanje ograničenja ovlasti inspektora u postojećem zakonodavstvu u skladu sa standardima Međunarodne organizacije rada (ILO);
- daljnja izmjena Zakona o radu i drugog relevantnog zakonodavstva te daljnje usklađivanje zakonodavstva u tom području sa standardima ILO-a;
- daljnje osiguravanje djelotvornog sustava inspekcije rada s pomoću odgovarajućih kompetencija, kapaciteta i resursa (financijskih, ljudskih i administrativnih) za kontrolu uvjeta rada i radnih odnosa u skladu sa standardima ILO-a.

Srednjoročni prioriteti:

- podupiranje radnog zakonodavstva postupcima za rješavanje sporova u području rada, među ostalim u okviru sustava posredovanja u području rada;
- razrada metodologije evaluacije/mjerenja jednakog rada i nagrađivanja;
- osiguravanje djelotvornog funkcioniranja Trostrane komisije za socijalno partnerstvo i njezine regionalne podružnice te daljnje poboljšanje socijalnog dijaloga u okviru suradnje s ILO-om i organizacijama europskih socijalnih partnera.

2. *Vanjska i sigurnosna politika*

Dijalog i suradnja u području EU-ove zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) dodatno će se poboljšati te im je cilj postupno približavanje, među ostalim u području zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP), a važne su teme sprečavanje sukoba i upravljanje krizama te rad na pitanjima regionalne stabilnosti, kontrole oružja, razoružanja, neširenja oružja, kibersigurnosti i hibridnih prijetnji. Suradnja će se temeljiti na zajedničkim vrijednostima, uključujući predanost načelima poštovanja suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti, nepovredivosti granica i neovisnosti, i na obostranim interesima te će se njome nastojati postići veća usklađenost i djelotvornost politika s pomoću bilateralnih, multilateralnih i regionalnih foruma i podupiranjem međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima.

2.1. *Suradnja u okviru ZSOP-a, usklađivanje, hibridne prijetnje i kibersigurnost, strateška komunikacija i regionalna suradnja*

Kratkoročni prioriteti:

- jačanje napora za povećanje razine usklađenosti Gruzije s izjavama i odlukama EU-a u području ZVSP-a, među ostalim u skladu s načelima suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti utvrđenima u Sporazumu o pridruživanju između EU-a i Gruzije, te s djelovanjem na multilateralnim forumima;
- pojačana suradnja u suzbijanju hibridnih prijetnji i jačanju kibersigurnosti, među ostalim provedbom preporuka na temelju istraživanja o hibridnim prijetnjama;
- jačanje suradnje u području strateške komunikacije kako bi se učvrstila otpornost zemlje i društva na dezinformacije; širenje i diversifikacija okvira praktične suradnje kako bi uključivao aktere civilnog društva te druge državne aktere i institucije koji dijele ista uvjerenja;
- daljnji radna provedbi djelotvorne reforme sigurnosnog sektora u Gruziji;

- poboljšanje praktične suradnje u sprečavanju sukoba i upravljanju krizama olakšavanjem sudjelovanja Gruzije u civilnim i vojnim operacijama upravljanja krizama pod vodstvom EU-a, u savjetovanjima i osposobljavanjima u području ZSOP-a na temelju Okvirnog sporazuma o sudjelovanju potpisanog u studenome 2013. i u multilateralnom okviru radne skupine Istočnog partnerstva o sigurnosti, ZSOP-u, civilnoj zaštiti i suradnji s agencijama EU-a o pitanjima u okviru ZSOP-a;

promicanje regionalne suradnje o pitanjima sigurnosti, kao što su migracije, poboljšano upravljanje granicama, zaštita ključne infrastrukture, kontrola izvoza, smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje tim rizicima, uključujući odgovor na krizne situacije, civilna zaštita, borba protiv krijumčarenja i nezakonitog trgovanja (primjerice biološkim i nuklearnim materijalima) i osposobljavanje odgovarajućeg osoblja, osobito u okviru inicijative EU-a o centru izvrsnosti za KBRN (kemijska, biološka, radiološka i nuklearna zaštita) i njegova regionalnog tajništva za jugoistočnu i istočnu Europu, koje se nalazi u Gruziji.

Srednjoročni prioriteti:

- promicanje mirnog rješavanja sukoba te međunarodne stabilnosti i sigurnosti radi održavanja međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima i djelotvornog multilateralizma;
- promicanje općeg poštovanja načela neovisnosti, suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti i nepovredivosti granica, kako je utvrđeno u Povelji UN-a i OEES-ovu Helsinškom završnom aktu, te u skladu s odlukama i izjavama EU-a u području ZVSP-a.

2.2. Suzbijanje terorizma, neširenje oružja za masovno uništenje i nezakonit izvoz oružja

Kratkoročni prioriteti:

- suradnja u borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje i sredstava njegove isporuke potpunim ispunjenjem i nacionalnom provedbom postojećih obveza stranaka na temelju međunarodnih ugovora i sporazuma o razoružanju i neširenju oružja te ostalih relevantnih međunarodnih obveza;

- potpuno iskorištavanje operativnog sporazuma između Gruzije i Europolu radi olakšavanja razmjene informacija o terorističkim organizacijama, skupinama, njihovim aktivnostima i mrežama potpore.

Srednjoročni prioriteti:

- suradnja radi produbljivanja međunarodnog konsenzusa o borbi protiv terorizma utemeljenoj na ljudskim pravima, među ostalim o pravnoj definiciji terorističkih djela, i promicanjem dogovora o Sveobuhvatnoj konvenciji o međunarodnom terorizmu;
- daljnja provedba Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (RVSUN) 2396, a posebice razmjena informacija o osumnjičenim teroristima radi prepoznavanja, otkrivanja i kaznenog progona stranih terorističkih boraca;
- suradnja u području carinske kontrole utemeljene na procjeni rizika kako bi se osigurala sigurnost i zaštita uvezene i izvezene robe te robe u provozu;
- borba protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, uključujući streljiva, na temelju postojećih međunarodnih sporazuma i rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a te obveza iz drugih međunarodnih instrumenata primjenjivih u tom području;
- daljnja suradnja u području nadzora izvoza konvencionalnog oružja u svjetlu zajedničkog stajališta EU-a o nadzoru izvoza vojne tehnologije i opreme. Daljnja suradnja u borbi protiv trgovine oružjem i uništenju zaliha;
- daljnji doprinos provedbi kontrole naoružanja i relevantnih režima izgradnje povjerenja; Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (NPT) u pogledu svih njegovih triju stupova, kao i Konvencije o kemijskom oružju (CWC), Konvencije o biološkom oružju (BWC) te drugih postojećih obveza prema relevantnim međunarodnim sporazumima i ostalih međunarodnih obveza.

2.3. *Mirno rješavanje sukoba*

Kratkoročni prioriteti:

- održavanje djelotvorne suradnje između EU-a i Gruzije radi rješavanja sukoba unutar dogovorenih okvira, među ostalim i radi osiguravanja potpune provedbe Sporazuma o prekidu vatre od 12. kolovoza 2008. sklopljenog uz posredovanje EU-a te sigurnog, dobrovoljnog i dostojanstvenog povratka interno raseljenih osoba i izbjeglica u njihove domove, kao i radi iznalaženja načina odgovarajućeg uključivanja gruzijskih regija Abhazije i Chinvalija/Južne Osetije u produblivanje odnosa EU-a i Gruzije;
- održavanje djelotvorne suradnje i koordinacije između EU-a i Gruzije u pogledu mirnog rješavanja sukoba, među ostalim u okviru redovitog političkog dijaloga, te daljnje davanje prioriteta pitanju izgradnje mira i sigurnosti od strane EU-a;
- koordinacija napora koji se ulažu u olakšavanje provedbe Sporazuma o prekidu vatre od 12. kolovoza 2008. sklopljenog uz posredovanje EU-a, među ostalim razvojem i promicanjem naknadnih provedbenih mjera u okviru praćenja prvotne provedbene mjere;
- jačanje napora kako bi se u okviru međunarodnih rasprava u Ženevi pod supredsjedanjem EU-a, UN-a i OEES-a na temelju Sporazuma o prekidu vatre od 12. kolovoza 2008. sklopljenog uz posredovanje EU-a osigurali smisleni pregovori i postigli konkretni rezultati u pogledu trajnih rješenja za sigurnosna i humanitarna pitanja koja proizlaze iz neriješenog sukoba;
- potpuna i djelotvorna upotreba ureda Promatračke misije EU-a u Gruziji radi doprinošenja stabilnosti, normalizaciji, uključujući olakšavanje sigurnog i normalnog života za lokalne zajednice koje žive s obje strane linija administrativnog razgraničenja, i izgradnji povjerenja;
- daljnji rad na obnovi i djelotvornom funkcioniranju mehanizama za sprečavanje incidenata i reagiranje na njih u Galiju i Ergnetiju te udvostručavanje napora koji se ulažu u rješavanje sigurnosnih i humanitarnih potreba ljudi pogođenih sukobom;

- daljnji rad na pitanjima kršenja ljudskih prava u gruzijskim regijama Abhaziji i Chinvaliju/Južnoj Osetiji;
- potpora naporima za mirno rješavanje sukoba, među ostalim uspostavom kontakata sa stanovništvom gruzijskih regija Abhazije i Chinvalija/Južne Osetije u okviru gruzijske politike mirenja i sudjelovanja (uključujući inicijativu o miru) te politikom EU-a o nepriznavanju i angažmanu u području provedbe u pogledu koje EU i Gruzija surađuju;
- suradnja u obavješćivanju stanovništva s obje strane linije razgraničenja o prednostima i mogućnostima koje proizlaze iz političkog pridruživanja EU-a i Gruzije i postupka gospodarske integracije, među ostalim o režimu kratkotrajnog boravka u schengenskom području bez obveze posjedovanja vize;
- daljnje promicanje slobode kretanja, trgovine, gospodarskih veza i mogućnosti obrazovanja preko linija administrativnog razgraničenja, među ostalim u okviru mirovne inicijative „Korak u bolju budućnost” i revizije zakonodavstva, prema potrebi.

Suradnja u poduzimanju mjera za povećanje izravnih međuljudskih kontakata, rad na izgradnji povjerenja i pomirenju zajednica razdvojenih zbog sukoba;

- poduzimanje daljnjih koraka za promicanje održive integracije interno raseljenih osoba (prava vlasništva, zapošljavanje i ciljana potpora);
- osiguravanje djelotvorne provedbe nacionalnog akcijskog plana za razdoblje 2022. – 2024. o provedbi rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a o ženama, miru i sigurnosti (RVSUN 1325 +);
- jačanje smislenog sudjelovanja žena u mirnom rješavanju sukoba i izgradnji mira te osiguravanje aktivnog savjetovanja sa ženama zahvaćenima sukobom i s civilnim društvom u okviru nastojanja da se riješi sukob;

- nastavak ulaganja zajedničkih napora i poduzimanja djelotvornih preventivnih mjera za daljnje učvršćivanje politike o nepriznavanju na međunarodnoj sceni.

Srednjoročni prioriteti:

- poduzimanje koraka za održivo rješavanje sukoba ne dovodeći u pitanje postojeće okvire za rješavanje pitanja povezanih sa sukobima; mirno rješavanje sukoba bit će jedna od glavnih tema programa političkog dijaloga između stranaka te dijaloga s drugim relevantnim međunarodnim akterima;
- daljnji zajednički rad na promicanju uspostave međunarodnih sigurnosnih mehanizama u gruzijskim regijama Abhaziji i Chinvaliju/Južnoj Osetiji, pristupa međunarodnih organizacija za ljudska prava tim teritorijima i potpune provedbe mandata Promatračke misije Europske unije u Gruziji (EUMM Georgia) u cijeloj Gruziji;
- daljnji rad na omogućivanju sigurnog, dostojanstvenog i dobrovoljnog povratka interno raseljenih osoba i izbjeglica u njihova mjesta podrijetla u skladu s načelima međunarodnog prava;
- daljnja suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom provedbom Rimskog statuta i njegovih povezanih instrumenata, vodeći računa o očuvanju njegova integriteta. Daljnja suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom u odnosu na istrage zločina iz ratnog sukoba iz kolovoza 2008.

3. *Pravda, sloboda i sigurnost*

U ožujku 2017. gruzijskim građanima odobreno je putovanje u EU bez viza. U tom kontekstu Gruzija bi trebala nastaviti ispunjavati mjerila za liberalizaciju viznog režima i provoditi preporuke iz redovitih izvješća u okviru mehanizma suspenzije viza koje izdaje Komisija kako bi se osigurala održivost bezviznog režima i na taj način doprinijelo mobilnosti i međuljudskim kontaktima između EU-a i Gruzije.

Osim toga, sporazum o ponovnom prihvatu, Partnerstvo za mobilnost između EU-a i Gruzije te, prema potrebi, mehanizmi suradnje i sporazumi o suradnji s nekoliko agencija EU-a u području pravosuđa i unutarnjih poslova, kao što su Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), Europska migracijska mreža (EMN), Europol, Ceuol i Eurojust, pružaju kontekst za poboljšanu suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova.

3.1. Zaštita osobnih podataka

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje visoke razine zaštite osobnih podataka i donošenje zakona u skladu s europskim standardima te poduzimanje praktičnih koraka kako bi se zajamčilo poštovanje prava na zaštitu osobnih podataka u javnom i privatnom sektoru, među ostalim u području kaznenog pravosuđa;
- jačanje kapaciteta tijela za nadzor zaštite podataka kako bi se mogli nositi sa suvremenim tehnološkim izazovima u području zaštite podataka i uspješno provesti europske standarde u Gruziji.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje jačanje kapaciteta tijela za nadzor zaštite podataka i praćenje primjene standarda za zaštitu podataka.

3.2. Migracije, azil i integrirano upravljanje granicama

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje trajnog ispunjenja svih mjerila u pogledu liberalizacije viznog režima i preporuka koje donese Komisija u izvješćima u okviru mehanizma suspenzije viza;
- daljnja djelotvorna provedba sporazuma o ponovnom prihvatu, uključujući sporazum o ponovnom prihvatu između EU-a i Gruzije;

- jačanje operativne suradnje kako bi se brzo smanjio broj neutemeljenih zahtjeva za azil koje podnose državljani Gruzije u schengenskom prostoru+;
- djelotvorna provedba izmjena prava Gruzije „O pravilima i postupcima za gruzijske građane koji izlaze iz Gruzije i ulaze u nju”, uz puno poštovanje ljudskih prava i zahtjeva za zaštitu podataka;
- daljnje organiziranje informativnih kampanja o pravima i obvezama povezanim s putovanjem bez vize;
- daljnje jačanje upravljanja granicama te održavanje visoke kvalitete graničnih kontrola i nadzora granica;
- izvješćivanje o poboljšanjima u analizi podataka o migracijama i procjeni rizika;
- redovito ažuriranje (najmanje svake dvije godine) migracijskog profila Gruzije;
- daljnje jačanje operativne suradnje s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), uključujući suradnju u području integriranog upravljanja granicama, razmjene osoblja, osposobljavanja, sudjelovanja promatrača iz regije u zajedničkim operacijama i razmjene informacija u okviru mreže za analizu rizika Istočnog partnerstva;
- dovršenje i djelotvorna provedba državne strategije Gruzije za integrirano upravljanje granicama za razdoblje 2021.–2025. i pratećeg akcijskog plana.

Srednjoročni prioriteti:

- djelotvorna provedba Migracijske strategije Gruzije za razdoblje 2021. – 2030. i pratećih akcijskih planova;
- razvoj djelotvornijih načina promicanja kružne i zakonite migracije, uključujući programe za migraciju radne snage, uz poštovanje postojećeg nacionalnog zakonodavstva i nadležnosti i uz puno poštovanje ljudskih prava svih radnika migranata;

- djelotvorna razrada i provedba državne strategije Gruzije za integrirano upravljanje granicama za razdoblje 2021.–2025. i pratećih akcijskih planova;
- održavanje visoke kvalitete graničnih kontrola i nadzora granica;
- ostvarivanje napretka u označivanju državnih granica sa susjednim zemljama;
- daljnja djelotvorna provedba programa i aktivnosti državne reintegracije.

3.3. Tijela kaznenog progona

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje punog operativnog kapaciteta nadzornog tijela odgovornog za neovisne istrage pritužbi na službenike tijela kaznenog progona. Pritužbe na policiju zahtijevat će profesionalan, djelotvoran mehanizam za vjerodostojan odgovor, među ostalim u okviru interne opće inspekcije;
- daljnje djelotvorno funkcioniranje Odjela za zaštitu ljudskih prava i praćenje kvalitete istraga pri Ministarstvu unutarnjih poslova, koje, među ostalim, treba postići pružanjem stručnog usavršavanja službenika tijela kaznenog progona u području ljudskih prava, kako je zajamčeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima;
- daljnje širenje primjene alternativnog kažnjavanja umjesto zatvora većom primjenom postojećih i uvođenjem novih nezatvorskih kazni te povećanjem kapaciteta probacijskih službi;
- modernizacija istražnih postupaka i tehnika u borbi protiv organiziranih, teških i svih ostalih kaznenih djela.

3.4. Borba protiv organiziranog kriminala

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje kontinuirane provedbe relevantnih akcijskih planova za borbu protiv trgovanja ljudima i nastavak aktivnosti razvoja kapaciteta za državna tijela kako bi mogla proaktivno utvrđivati i učinkovito istraživati slučajeve trgovanja ljudima;
- praćenje i izvješćivanje o djelotvornosti proaktivnog utvrđivanja i istraživanja slučajeve trgovanja ljudima;
- razvoj nove nacionalne strategije za borbu protiv organiziranog kriminala i pratećeg akcijskog plana te osiguravanje njihove djelotvorne provedbe;
- potpuno iskorištavanje prednosti sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji s Europolom, među ostalim pružanjem operativnih i strateških informacija te snažnijim uključivanjem u ciklus politike EU-a/Europsku multidisciplinarnu platformu za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT);
- daljnja suradnja s CEPOL-om u svrhu osposobljavanja tijela kaznenog progona;
- daljnji razvoj policijskih aktivnosti temeljenih na obavještajnim podacima i jedinstvenog sustava kriminalističke analize, među ostalim donošenjem i provedbom strategije policijskih aktivnosti temeljenih na obavještajnim podacima.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnji rad u području sprečavanja i borbe protiv organiziranog kriminala, posebno u okviru ciklusa politike EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala/Europske multidisciplinarne platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT);
- poboljšanje suradnje u borbi protiv kiberkriminaliteta i pružanje odgovarajućeg osposobljavanja gruzijskim tijelima kaznenog progona;

- intenzivniji rad u području kiberkriminaliteta kako bi se razvio sveobuhvatan pravni i institucionalni okvir u skladu s Konvencijom iz Budimpešte;
- daljnje jačanje prekogranične suradnje u području kaznenog progona radi borbe protiv gruzijskih organiziranih kriminalnih skupina.

3.5. Rješavanje pitanja nedopuštenih droga

Kratkoročni prioriteti:

- daljnja suradnja u prevenciji droga i potpunom usklađivanju politika o drogama sa stajalištima EU-a te daljnje unapređenje mehanizama prevencije u okviru provedbe Nacionalne strategije za prevenciju zlouporabe droga za razdoblje 2021. – 2026. i odgovarajućih akcijskih planova;
- održavanje bliske suradnje s Europskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) radi poboljšanja kapaciteta Gruzijskog nacionalnog opservatorija za droge (NDO) i razmjene relevantnih i valjanih informacija;
- osiguravanje provedbe nacionalnih strategija za borbu protiv droga i naknadnih akcijskih planova.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje osiguravanje uravnoteženog i cjelovitog pristupa pitanju droga kako bi se osnažili sustavi koji se bave zdravstvenim i društvenim posljedicama zlouporabe droga te osiguravanje djelotvornije prevencije i smanjenja opskrbe, trgovine i potražnje za nedopuštenim drogama;
- nastavak redovitog dijaloga u okviru dijaloga o drogama Istočnog partnerstva (EaP).

3.6. Borba protiv pranja novca i financiranja terorizma

Kratkoročni prioriteti:

- usklađivanje gruzijskog zakonodavstva s četvrtom i petom direktivom EU-a o borbi protiv pranja novca;

- praćenje i izvješćivanje o broju izdanih naloga za zamrzavanje i zapljenu te o procijenjenoj vrijednosti zamrznute i zaplijenjene imovine kako bi se osigurala djelotvorna provedba zakonodavstva Gruzije o zapljeni imovine stečene kaznenim djelom.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnji razvoj pravnog i institucionalnog okvira za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma te borbu protiv tih kaznenih djela, među ostalim usklađivanjem sa zakonodavstvom EU-a u tim područjima;
- daljnja provedba standarda navedenih u preporukama Radne skupine za financijske aktivnosti (FATF) o financiranju terorizma;
- daljnja suradnja s FATF-om, Vijećem Europe, Odborom stručnjaka za ocjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma (MONEYVAL) te s relevantnim tijelima u državama članicama EU-a za pitanja suzbijanja pranja novca;
- daljnje poboljšanje operativne suradnje u zapljeni i oduzimanju imovinske koristi te upravljanju imovinom djelotvornom komunikacijom i razmjenom najboljih primjera iz prakse između gruzijskih tijela i ureda EU-a za oduzimanje imovinske koristi.

3.7. Pravna suradnja

Kratkoročni prioriteti:

- daljnja provedba sporazuma o operativnoj suradnji s Eurojustom.

Srednjoročni prioriteti:

- povećanje pravosudne suradnje u građanskim i trgovačkim stvarima provedbom Konvencije iz 1965. o dostavi u inozemstvo sudskih i izvansudskih dokumenata u građanskim ili trgovačkim stvarima i Konvencije iz 1970. o izvođenju dokaza u inozemstvu u građanskim ili trgovačkim stvarima;

- pristupanje glavnim konvencijama Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u području pravosudne suradnje te zaštite djece, kao što su Konvencija iz 2005. o sporazumima o izboru suda i Haška konvencija iz 2007. o međunarodnoj naplati tražbina za uzdržavanje djece i drugih oblika obiteljskog uzdržavanja te njezin Protokol o primjenjivom pravu u pogledu obveza uzdržavanja, i njihova provedba;
- jačanje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima pristupanjem relevantnim konvencijama, osobito konvencijama Vijeća Europe, i njihovom provedbom.

4. Trgovina i pitanja povezana s trgovinom

Stranke će nastaviti produbljivati integraciju na temelju Sporazuma o pridruživanju i područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine (DCFTA). Stranke su svjesne toga da puni potencijal ovog sporazuma još nije postignut te će surađivati na postizanju usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a, kako je navedeno u relevantnim priložima Sporazumu o pridruživanju/DCFTA-i, posebno u područjima povezanim s trgovinom utvrđenima u nastavku.

Djelotvornom provedbom Sporazuma o pridruživanju i DCFTA-e, povezanom s opsežnijim postupkom regulatornog usklađivanja i povezanih nužnih reformi, doprinosi se uspostavi uvjeta za unaprijeđene gospodarske i trgovinske odnose s EU-om koji vode do daljnje postupne gospodarske integracije Gruzije u unutarnje tržište Europske unije, kao što je predviđeno u Sporazumu o pridruživanju. Stranke će surađivati u provedbi svih odredaba Sporazuma o pridruživanju/DCFTA-e. Obje će stranke redovito surađivati, među ostalim putem bilateralnih struktura uspostavljenih u okviru Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Gruzije te u sklopu multilateralnih okvira.

Gruzija će ojačati nacionalni institucionalni okvir kako bi osigurala nepristranu provedbu i praćenje novog zakonodavstva donesenog u svakom relevantnom području.

Gruzija će redovito obavješćivati EU o trenutačnom stanju usklađivanja putem specijaliziranih pododbora i u okviru godišnjeg Odbora za pridruživanje u sastavu za trgovinu. Prema potrebi i ako se stranke tako dogovore, EU će pružiti pomoć i stručno znanje kako bi pomogao gruzijskim tijelima u tom procesu.

4.1. Trgovina robom

Kratkoročni prioriteti:

- daljnja poboljšanja u području statističkih podataka o trgovini;
- suradnja radi povećanja diversifikacije izvozne strukture Gruzije, uključujući izvoz novih proizvoda na tržište EU-a.

Srednjoročni prioriteti:

- bliska suradnja radi djelotvorne primjene mehanizma za sprečavanje izbjegavanja mjera;
- potpora Gruziji u izradi i provedbi zakonodavstva koje namjerava pripremiti o pristupu tržištu ili drugim povezanim pitanjima (npr. mjere za zaštitu trgovine);
- osiguravanje razmjene informacija o kretanjima povezanima s pristupom tržištu i o politici u pogledu pristupa tržištu.

4.2. Tehnički propisi, normizacija i povezana infrastruktura

Kratkoročni prioriteti:

- razvoj zakonodavstva koje se Gruzija obvezala provesti na temelju Sporazuma o pridruživanju kako je utvrđeno u strategiji o tehničkim preprekama u trgovini (TBT);
- daljnji razvoj infrastrukture povezane s upravljanjem standardima, tehničkim propisima, mjeriteljstvom, nadzorom tržišta, akreditacijom i postupcima procjene sukladnosti, među ostalim putem potpore EU-a;

- olakšavanje pripreme i prilagodbe dionika, uključujući gospodarske subjekte, za provedbu usklađenog zakonodavstva;
- nastavak provedbe strategije za nadzor tržišta industrijskih proizvoda;
- u području nadzora tržišta, jačanje upravnih kapaciteta u relevantnim državnim institucijama i tijelima za nadzor tržišta u Gruziji;
- daljnje osposobljavanje osoblja za upravljanje u državnim tijelima i agencijama koji djeluju u području tehničkih propisa, mjeriteljstva i standardizacije te akreditacije;
- razmjena informacija o svim relevantnim aspektima gruzijske strategije o tehničkim preprekama u trgovini i strategije za nadzor tržišta, uključujući prema potrebi vremenske okvire.

4.3. Sanitarne i fitosanitarne (SPS) mjere

Kratkoročni prioriteti:

- podupiranje sustava ranog upozoravanja za sigurnost hrane i hrane za životinje te zdravlja životinja i biljaka;
- organiziranje informativnih kampanja s relevantnim agencijama, poduzećima i nevladinim organizacijama o zahtjevima za pristupanje tržištu EU-a te s civilnim društvom o važnim aspektima zaštite potrošača u području hrane i sigurnosti hrane;
- pružanje daljnjeg tehničkog savjetovanja i potpore Gruziji od strane EU-a u izradi i provedbi zakonodavstva o SPS-u, među ostalim osposobljavanjem odgovarajućeg osoblja, izgradnjom kapaciteta nadležnih tijela i potporom poboljšanju laboratorijskih kapaciteta u skladu sa zahtjevima EU-a;
- podupiranje Gruzije u uspješnoj provedbi usklađenog zakonodavstva u područjima mjera SPS;

- povećanje kapaciteta za prilagodbu gruzijskih poduzeća za provedbu usklađenog zakonodavstva. Usmjeravanje potpore na kapacitete za prilagodbu, posebno za mikro, male i srednje subjekte u poslovanju s hranom.

Srednjoročni prioriteti:

- podupiranje Gruzije u jačanju analize rizika u području SPS-a; osiguravanje kontrola u veterinarskom i fitosanitarnom području te u području sigurnosti hrane na graničnim inspeksijskim postajama; olakšavanje prilagodbe gruzijskih poduzeća za provedbu usklađenog zakonodavstva; postizanje napretka u odobravanju dodatnih prehrambenih proizvoda za tržište EU-a;
- suradnja u području dobrobiti životinja i smanjenju upotrebe antibiotika u uzgoju životinja radi suzbijanja otpornosti na antibiotike.

4.4. Carina i olakšavanje trgovine

Kratkoročni prioriteti:

- daljnja suradnja u tekućem radu na usklađivanju gruzijskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim standardima navedenima u relevantnom Prilogu Sporazumu o pridruživanju, kao što je novi Carinski zakonik;
- osiguravanje provedbe strateškog okvira za carinsku suradnju, uz naknadni pregled i ažuriranje prema potrebi;
- daljnje podupiranje usklađivanja gruzijskog zakonodavstva o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva s pravnom stečevinom EU-a, kako je predviđeno Sporazumom o pridruživanju;
- redovito obavješćivanje o provedbi Carinskog zakonika;
- pružanje pomoći Gruziji u pristupanju Konvenciji o zajedničkom proвозnom postupku;

- suradnja u području mjera povezanih s inicijativama o digitalizaciji carine i platformama koje su otvorene za Gruziju.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnja modernizacija gruzijskih carinskih tijela;
- daljnje pojednostavnjenje i osuvremenjivanje carinskih postupaka;
- suradnja u pogledu carinske kontrole na temelju procjene rizika i razmjena relevantnih informacija kojima se doprinosi boljem upravljanju rizikom i sigurnosti opskrbnih lanaca, olakšavanju zakonite trgovine te sigurnosti i zaštiti uvezene i izvezene robe ili robe u provozu;
- jačanje dijaloga o borbi protiv prijevara kako bi se spriječila nezakonita trgovina, uključujući trgovinu trošarinskih proizvoda, osobito povećanom suradnjom u okviru Protokola o uzajamnoj upravnoj pomoći u carinskim stvarima;
- izgradnja kapaciteta za poboljšanje provedbe digitalnog carinskog okružja;
- rad na uzajamnom priznavanju sustava ovlaštenog gospodarskog subjekta kako je predviđeno u Sporazumu o pridruživanju.

4.5. Pravila o podrijetlu

Kratkoročni prioriteti:

- provedba odredaba Konvencije o paneuromediteranskim pravilima podrijetla, posebno u području dokaza o podrijetlu (izdavanje i provjera, poštovanje pravila o podrijetlu) i carinske suradnje.

4.6. Poslovni nastan, trgovina uslugama i elektronička trgovina

- osposobljavanje i izgradnja odgovarajućih administrativnih kapaciteta kako bi se ostvarilo planirano usklađivanje zakonodavstva;

- razmjena informacija i iskustava o razvoju interoperabilnih platformi za elektroničku trgovinu;
- razmjena informacija i iskustava o informiranju dionika o provedbi i izvršenju ključnih odredaba Direktive EU-a o poštanskim uslugama, osobito o obvezi pružanja univerzalne usluge, te ostalim relevantnim politikama u poštanskom sektoru.

4.7. Javna nabava

Kratkoročni prioriteti:

- smanjenje udjela izravne nabave (bez otvorenog postupka javne nabave) strožim sekundarnim zakonodavstvom i strožom primjenom pravila, posebno u pogledu izravne nabave zbog hitnosti i događaja s ograničenim vremenskim okvirom;
- uspostava neovisnog i nepristranog tijela za reviziju javne nabave u skladu s revidiranim pravnim okvirom;
- pružanje točnih i pravodobnih informacija o planiranoj zakonodavnoj djelatnosti koja utječe na politiku javne nabave i njezinu provedbu, što se odnosi na usklađivanje zakonodavstva i uspostavu institucija u području javne nabave.
- Vijeće za pridruživanje donijet će odgovarajuću Zajedničku odluku o odobravanju pristupa tržištu u skladu s dovršetkom faze I. poglavlja o planu javne nabave.

Srednjoročni prioriteti:

- stranke će nastaviti s raspravom o provedbi obveza koje proizlaze iz Sporazuma o pridruživanju;
- Gruzija će, uz potporu EU-a, nastaviti s izradom i donošenjem novog zakonodavstva o javnoj nabavi, u skladu s postupkom usklađivanja i rokovima predviđenima u Sporazumu o pridruživanju.

4.8. Prava intelektualnog vlasništva

Kratkoročni prioriteti:

- podupiranje djelovanja Nacionalnog centra Gruzije za intelektualno vlasništvo „Sakpatenti” kako bi se osigurala zaštita prava industrijskog vlasništva i autorskih prava; proširenje suradnje s tijelima trećih zemalja i industrijskim udruženjima;
- jačanje provedbenih kapaciteta odgovarajućih državnih tijela i izvršnih agencija te osiguravanje pravilnog funkcioniranja pravosudnog sustava kako bi se zajamčili pristup pravosuđu za nositelje prava i provedba sankcija;
- poduzimanje djelotvornih mjera protiv krivotvorenja i piratstva, uključujući izradu statističkih podataka o tim aktivnostima koje će stranke razmjenjivati;
- suradnja u pogledu primjene režima iscrpljenja u pitanjima intelektualnog vlasništva.

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje visoke razine zaštite i provedbe prava intelektualnog vlasništva nositeljima prava iz obje stranke;

poduzimanje mjera kako bi se građane informiralo o zaštiti i primjeni prava intelektualnog i industrijskog vlasništva i osiguravanje djelotvornog dijaloga s nositeljima prava.

4.9. Tržišno natjecanje

Srednjoročni prioriteti:

- suradnja u provedbi poglavlja o tržišnom natjecanju Sporazuma o pridruživanju i povezanih reformi. Suradnja će obuhvatiti institucionalni okvir i relevantne administrativne kapacitete gruzijskog tijela za tržišno natjecanje kako bi se zajamčila djelotvorna provedba relevantnog zakonodavstva o tržišnom natjecanju;

- suradnja će obuhvatiti i pojačani dijalog o provedbi aktivnosti u područjima tržišnog natjecanja i subvencija.

4.10. Transparentnost

Kratkoročni prioriteti:

- daljnje jačanje provedbe obveza o transparentnosti u donošenju politika povezanih s trgovinom;
- raspravljanje o najboljoj praksi i iskustvima u transparentnom donošenju odluka, razmjena informacija i pružanje odgovarajućeg osposobljavanja, među ostalim o mehanizmima komunikacije i savjetovanjima s dionicima, te održavanje seminara i drugih događanja za širu javnost radi objašnjavanja provedbe Sporazuma o pridruživanju i postupka usklađivanja.

4.11. Trgovina i održivi razvoj

Kratkoročni prioriteti:

- uspostava odgovarajućeg sustava provedbe i nadzora za sve standarde i prava u području rada, a posebno za iskorjenjivanje dječjeg rada, u skladu s međunarodnim načelima i praksama te načelima i praksama EU-a;
- suradnja u provedbi ažuriranog nacionalno utvrđenog doprinosa i izradi dugoročne strategije razvoja uz niske razine emisija u skladu s Pariškim sporazumom;
- daljnje jačanje djelotvornosti provedbe sustava CITES, posebno za vrste kojima se trguje s EU-om u velikom broju, kao što je visibaba (*Galanthus* spp);
- daljnje poboljšanje djelovanja i razmjena najboljih primjera iz prakse u okviru poglavlja o uključivanju dionika i dijalogu s civilnim društvom;

- nastavak dijaloga o provedbi obveza koje se odnose na trgovinu i održivi razvoj.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnja razmjena informacija o djelotvornoj provedbi radnih standarda i podržavanju zaštite rada, uključujući djelotvoran nadzor i provedbu;
- rasprava o provedbi multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša u kojima bilo koja od stranaka sudjeluje kao potpisnica;
- suradnja u ostvarivanju ambicioznog globalnog okvira za biološku raznolikost u skladu s Konvencijom o biološkoj raznolikosti.

5. *Gospodarska i sektorska suradnja*

Stranke će surađivati kako bi potaknule gospodarski razvoj i gospodarsku integraciju, među ostalim produblivanjem sektorske suradnje i podupiranjem razvoja MSP-ova, uz usmjerenost na postizanje održivog, zelenog, uključivog i digitalnog gospodarskog rasta. Stranke će surađivati kako bi odgovorile na socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19 i istodobno razvile kratkoročnu i dugoročnu otpornost. Stranke će surađivati kako bi zajamčile dostojanstven rad i pravedne radne uvjete za sve, ojačale jednake mogućnosti i pristup tržištu rada te se borile protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Gruzija će ojačati svoju regulatornu konvergenciju s pravnom stečevinom EU-a u skladu s obvezama iz Sporazuma o pridruživanju. Ojačat će i nacionalni institucionalni okvir kako bi osigurala neovisnu provedbu i praćenje novog zakonodavstva donesenog u svakom relevantnom području. Gruzija će redovito izvješćivati EU o trenutačnom stanju približavanja preko specijaliziranih pododbora, a EU će, prema potrebi i ako se stranke tako dogovore, pružiti pomoć i stručno znanje kako bi pomogao gruzijskim tijelima u tom procesu.

5.1. *Gospodarski razvoj i tržišne prilike*

Srednjoročni prioriteti:

- suradnja kako bi se Gruziju poduprlo u uspostavi potpuno funkcionalnog tržišnog gospodarstva, uz usmjerenost na postizanje održivog, zelenog i uključivog gospodarskog rasta, i postupnom usklađivanju njezinih politika s politikama EU-a u skladu s vodećim načelima makroekonomske stabilnosti, zdravih javnih financija, stabilnog financijskog sustava i održive platne bilance;
 - praćenje makroekonomskog kretanja, raspravljanje o ključnim izazovima politika i razmjena informacija o najboljim primjerima iz prakse jačanjem redovitog makroekonomskog dijaloga kako bi se poboljšala kvaliteta donošenja gospodarskih politika;
 - jačanje neovisnosti i regulatornih kapaciteta Narodne banke Gruzije (NBG) i dijeljenje iskustava EU-a o monetarnoj i tečajnoj politici, među ostalim o međunarodnoj ulozi eura, radi daljnjeg razvoja kompetencija Gruzije u tim područjima;
 - daljnje poboljšanje održivosti javnih financija i upravljanja njima nastavkom provedbe fiskalnih reformi;
 - poboljšanje učinkovitosti poduzeća u državnom vlasništvu i daljnje smanjenje povezanih fiskalnih rizika donošenjem standarda korporativnog upravljanja;
 - razvoj održivog, sveobuhvatnog i dobro usmjerenog sustava socijalne zaštite;
- poticanje većeg uključivanja žena u tržište rada i poslovanje čime se podupire gospodarski rast.

5.2. Poljoprivreda i ruralni razvoj

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje provedbe strategije za poljoprivredu i ruralni razvoj za razdoblje 2021.–2027. i relevantnih akcijskih planova;
- do 2021. donošenje strateškog dokumenta za komponentu Sigurnost hrane strategije za poljoprivredu i ruralni razvoj za razdoblje 2021.–2027. i njegova provedba;
- provedba institucionalne reforme ruralnog razvoja;
- podupiranje razvoja učinkovitih vrijednosnih lanaca, podupiranje MSP-ova kako bi povećali svoju konkurentnost u odabranim sektorima s visokom izvoznom vrijednošću; povećanje usklađenosti između odabira prioriteta vrijednosnih lanaca i trgovinskih prioriteta;
- osiguravanje mogućnosti za žene u ruralnim diversificiranim gospodarstvima;
- osiguravanje pružanja svih javnih usluga u ruralnim područjima, s posebnim naglaskom na najudaljenija ruralna područja, tako da nitko ne bude zapostavljen.

Srednjoročni prioriteti:

- osuvremenjivanje i poboljšanje učinkovitosti institucija nadležnih za razvoj poljoprivrede i ruralni razvoj, među ostalim sudjelovanjem dionika svih relevantnih sektora u tom postupku. Daljnje jačanje mehanizma koordinacije između vlade i organizacija civilnog društva;
- promicanje i olakšavanje klimatski pametne poljoprivrede, energetski učinkovitih tehnologija i drugih dobrih poljoprivrednih praksi; osuvremenjivanje i poboljšanje proizvodnje, prerade i skladištenja poljoprivrednih proizvoda radi povećanja produktivnosti, dodane vrijednosti i konkurentnosti gruzijske poljoprivrede;

- olakšavanje postupnog donošenja tržišnih standarda za poljoprivredne proizvode kako bi se ostvarila veća sigurnost hrane i nastavila provedba sustava kvalitete, uključujući ekološku poljoprivredu i proizvode s oznakom zemljopisnog podrijetla;
- povećanje konkurentnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje, među ostalim poticanjem ekonomije razmjera putem poljoprivrednih zadruga usmjerenih na tržište i organizacija proizvođača, razvojem savjetodavnih službi radi povećanja proizvodnje i izvoza; promicanje ekološke proizvodnje i olakšavanje pristupa ostvarivim kreditima i financijskim sredstvima za poljoprivredu;
- postupno približavanje djelotvornoj poljoprivrednoj politici i politici ruralnog razvoja, na temelju provjerenih modela EU-a te njihova provedba;
- povećanje zaposlenosti i bolji uvjeti života u ruralnim područjima putem poboljšanog upravljanja prirodnim resursima, poboljšanih usluga i infrastrukture te diversifikacije ruralnog gospodarstva.

5.3. Unutarnji financijski nadzor u javnom sektoru i vanjska revizija

Kratkoročni prioriteti:

- daljnji razvoj sustava unutarnje kontrole na temelju decentralizirane upravne odgovornosti, uključujući funkcionalno neovisnu unutarnju reviziju u državnim tijelima usklađivanjem s opće prihvaćenim međunarodnim standardima i okvirima te najboljom praksom EU-a.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje poboljšanje sustava unutarnje kontrole i unutarnje revizije u javnom sektoru u skladu s analizom nedostataka nakon usporedbe postojeće prakse s opće prihvaćenim međunarodnim standardima i okvirima te najboljom praksom EU-a;

- osiguravanje dodatnog razvoja uloge Revizorskog suda (Državni ured za reviziju Gruzije) u vanjskoj reviziji u skladu s opće prihvaćenim međunarodnim standardima (INTOSAI).

5.4. Javno zdravlje

Kratkoročni prioriteti:

- daljnja provedba pravne stečevine EU-a u području zdravlja, kako je navedeno u relevantnim prilogima Sporazumu o pridruživanju, posebno u području sigurnosti krvi, kontrole duhana, kvalitete i sigurnosti stvari ljudskog podrijetla (krv, tkivo, organi, stanice), zaraznih bolesti i pripravnosti na pandemije u skladu s međunarodnim obvezama Gruzije prema Okvirnoj konvenciji o kontroli nad duhanom i međunarodnim zdravstvenim propisima;
- poboljšanje obuhvata osiguranja u okviru općeg programa zdravstvene zaštite i smanjenje neposrednih izdataka koje plaćaju pacijenti. Povećanje digitalizacije (e-zdravstvo);
- povećanje kvalitete i dostupnosti primarne zdravstvene zaštite radi sprečavanja bolesti i poboljšanja kvalitete života;
- dovršenje, donošenje i pokretanje provedbe nacionalne zdravstvene strategije i odgovarajućih akcijskih planova;
- jačanje višesektorskog djelovanja na nacionalnoj razini u borbi protiv otpornosti na antimikrobna sredstva, među ostalim jačanjem nadzora, razboritom upotrebom antimikrobnih sredstava i kontrolom infekcija u zdravstvenim ustanovama;
- priprema za provedbu Međunarodne konferencije o harmonizaciji tehničkih zahtjeva za registraciju humanih lijekova (ICH) u okviru usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a u području farmaceutskih proizvoda. Time bi se Gruziji pružila dobra osnova za osiguravanje kvalitete, sigurnosti i učinkovitosti lijekova (uglavnom za uvoz ili lokalnu proizvodnju/potrošnju).

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje veće uključenosti zdravstvenih i preventivnih usluga, npr. angažiranjem organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti u poticanju zdravog načina života;
- jačanje donošenja politika i kontrole zdravstvenih ustanova, kao i prava pacijenata te njihove provedivosti;

jačanje zdravstvenih ustanova, koje su uglavnom privatne, i njihove odgovornosti uspostavom pokazatelja kvalitete, kupnjom koja se temelji na vrijednosti i drugim postupcima upravljanja kvalitetom, među ostalim priznavanjem akreditacija zdravstvenih ustanova od strane međunarodnih akreditacijskih tijela.

5.5. Oporezivanje

Kratkoročni prioriteti:

- poboljšanje i pojednostavnjenje poreznog zakonodavstva;
- promicanje dobrog upravljanja u poreznim stvarima, poboljšanje međunarodne suradnje i provedba načela dobrog upravljanja u području oporezivanja, uključujući globalne standarde o transparentnosti i razmjeni informacija, pravedno oporezivanje i minimalne standarde za borbu protiv smanjenja porezne osnovice i premještanja dobiti (BEPS);
- poboljšanje kapaciteta porezne uprave, posebno kretanjem prema usmjerenijem sustavu za kontrolu poreza i povrat poreza na dodanu vrijednost utemeljenom na analizi rizika;
- jačanje suradnje s Europskim uredom za borbu protiv prijevара (OLAF) u suzbijanju i borbi protiv prijevара i krijumčarenja trošarinskih proizvoda;
- poduzimanje mjera za usklađivanje politika u suzbijanju i borbi protiv prijevара i krijumčarenja trošarinskih proizvoda, uključujući ključna područja politike;

- suradnja s Gruzijom u pogledu pristupanja Protokolu Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i njegove uspješne provedbe;
- razvoj suradnje s poreznim upravama država članica EU-a razmjenom novih iskustava i trendova u području oporezivanja, uključujući istraživanje mogućnosti uključivanja porezne uprave Gruzije u program EU-a Fiscalis.

Srednjoročni prioriteti:

- postupno usklađivanje (do 2026.) nacionalnih stopa trošarine na duhanske proizvode s razinama poreza u EU-u;
- postupno usklađivanje gruzijskog zakonodavstva s Direktivom Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije.

5.6. Statistički podaci

Kratkoročni prioriteti:

- rješavanje statističkih neusklađenosti u mjerenju bilateralne trgovine između EU-a i Gruzije;
- prikupljanje i obrada podataka razvrstanih po spolu i njihova upotreba u svrhu analize i izvješćivanja.

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje usklađivanja s relevantnom pravnom stečevinom EU-a;
- uspostava registra stanovništva u Gruziji;
- izrada regionalnih statističkih podataka u skladu s klasifikacijom NUTS;
- povećanje pristupa administrativnim podacima za statističke potrebe i povećanje upotrebe takvih podataka;

- daljnje osiguravanje dostupnosti statističkih podataka istraživačima, novinarima i široj javnosti;
- usklađivanje metodologije poslovne statistike s normama EU-a i poslovnom statistikom usmjerenom na buduće zahtjeve u pogledu podataka kako su sadržani u Okvirnoj uredbi o integriranju poslovnih statistika (FRIBS); poželjno je prenošenje iskustava zemalja EU-a u provedbi FRIBS-a radi ubrzanja postupka usklađivanja.

5.7. Politika zaštite potrošača

- daljnje postupno usklađivanje gruzijskog zakonodavstva s relevantnim zakonodavstvom EU-a i međunarodnim instrumentima;
- jačanje zaštite potrošača u Gruziji, posebno osposobljavanjem državnih službenika i drugih predstavnika interesa potrošača u pogledu usklađivanja sa zakonodavstvom EU-a i njegovom kasnijom provedbom.

5.8. Pravo trgovačkih društava, računovodstvo i revizija te korporativno upravljanje

Kratkoročni prioriteti:

- provedba Zakona Gruzije o poduzetnicima u skladu sa zahtjevima iz Priloga Sporazumu o pridruživanju.

Srednjoročni prioriteti:

- razvoj administrativnih kapaciteta relevantnih državnih institucija;
- daljnja provedba međunarodnih standarda revizije na nacionalnoj razini i promicanje njihove primjene među svim ovlaštenim revizorima na nacionalnoj razini,

- razmjena pravodobnih, relevantnih i točnih informacija o trenutnom stanju postojećeg zakonodavstva i njegovoj usklađenosti s pravom EU-a, na temelju formata koji su stranke dogovorile, radi provedbe prava EU-a prema dogovorenom rasporedu.

5.9. Financijske usluge

Kratkoročni prioriteti:

- donošenje i provedba zakona kojim se utvrđuje obvezno osiguranje motornih vozila;
- utvrđivanje područja za koja je potrebno osigurati osposobljavanje i izgradnju kapaciteta;
- pružanje pravodobnih, relevantnih i točnih informacija o trenutnom stanju i razvoju postojećeg zakonodavstva u Gruziji.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnji razvoj regulatornog i nadzornog okvira u skladu s međunarodno dogovorenim regulatornim standardima, uključujući novi nadzorni pristup, alate i instrumente;
- poboljšanje administrativnog kapaciteta nadzornih tijela;
- promicanje diversifikacije financijskih tržišta razvojem tržišta osiguranja, kapitala, mirovina i nebankarskih financijskih usluga. Poboljšanje financijske infrastrukture te poticanje financijske održivosti i uključenosti;
- podupiranje napora Gruzije u ispunjavanju kriterija za eventualno pridruživanje jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA).

5.10. Industrijska i poduzetnička politika te rudarstvo

Kratkoročni prioriteti:

- provedba gruzijske strategije za MSP-ove i odgovarajućih akcijskih planova;

- razvoj proračunske sljedeće strategije za MSP-ove, uključujući okvir za mjerenje uspješnosti. Osiguravanje savjetovanja s privatnim sektorom. Određivanje jasnih ciljeva za agencije za MSP-ove (uključujući ključne pokazatelje uspješnosti) uz istodobno osiguravanje operativne neovisnosti i kontinuiteta.

Srednjoročni prioriteti:

- provedba posebnog plana za Gruziju i, koliko je moguće, provedba preporuka iz procjene Zakona o malom poduzetništvu;
- povezivanje razvoja MSP-ova s prilikama koje nastaju u okviru DCFTA-e, među ostalim putem poslovnih mreža (koje pružaju potporu) (npr. Europska poduzetnička mreža) i klastera;
- jačanje javno-privatnog dijaloga radi postizanja veće uključenosti poduzeća svih veličina i njihovih udruženja u pripremu regulatornih mjera i njihova pravodobnog informiranja o provedbenim mjerama kako bi se poduzeća – posebice MSP-ovi – prilagodila novim mjerama;
- stvaranje prilika za gruzijska start-up poduzeća da uđu na tržište EU-a i Gruzije;
- poboljšanje informiranja o financiranju za MSP-ove i pristupa takvom financiranju; razvoj nebankarskog financiranja poslovnih aktivnosti, npr. rizičnog kapitala, skupnog financiranja, socijalnih poduzeća;
- podupiranje rodne ravnopravnosti i rodno osviještene politike u razvoju MSP-ova u Gruziji podržavanjem povećanja udjela žena poduzetnica, posebno u malim i srednjim poduzećima, njihova pristupa financiranju itd.;
- promicanje poduzetništva među mladima i uključivanje mladih u poduzetnički i start-up ekosustav;

- olakšavanje i poboljšanje suradnje među poduzećima razvojem i jačanjem poslovnih klastera koji su usmjereni na održiv, zelen i uključiv gospodarski rast te uzimajući u obzir mogućnosti koje pruža prelazak na kružno gospodarstvo;
- povećanje produktivnosti, npr. daljnjom digitalizacijom gospodarstva i provedbom inovativnih praksi u javnom i privatnom sektoru; davanje prednosti digitalizaciji vrijednosnih lanaca od strateške važnosti;
- u posebnom pododboru, razmjena informacija o rudarstvu i metalima kako bi se postiglo bolje razumijevanje politika Gruzije i EU-a, uključujući provedbu Inicijative EU-za sirovine, akcijskog plana za ključne sirovine, istraživačkog programa Obzor 2020. i njegova programa nasljednika Obzor Europa te Europskog partnerstva za inovacije u području sirovina.

5.11. Turizam

- Među ostalim, stranke će u posebnom pododboru razmjenjivati informacije o razvoju turizma u Gruziji i EU-u i o relevantnim događajima i najboljim primjerima iz prakse te će se Gruziji pružati potpora u provedbi njezine strategije o turizmu.

5.12. Zapošljavanje, socijalna politika i jednake mogućnosti

Kratkoročni prioriteti:

- daljnje usklađivanje gruzijskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a u područjima zdravlja i sigurnosti na radu, radnog prava, rodne ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije u skladu s vremenskim rasporedima utvrđenima u relevantnom Prilogu Sporazumu o pridruživanju;
- uspostava i provedba pravnog okvira za djelotvoran sustav provedbe i nadzora za sve zakonodavstvo o radu i uvjete rada u skladu s međunarodnim načelima i načelima EU-a te izgradnja kapaciteta socijalnih partnera, sudstva i drugih relevantnih dionika u području usklađenog zakonodavstva;

- provedba „Zakona o poticanju zapošljavanja” i osiguravanje djelotvornog rada nove Državne agencije za potporu zapošljavanju (SESA), a posebno osiguravanje resursa (proračun, osoblje);
- provedba strategije za tržište rada za razdoblje 2020.–2023. i odgovarajućih akcijskih planova;
- daljnje povećanje kapaciteta Ministarstva za interno raseljene osobe s okupiranih područja, rad, zdravstvo i socijalna pitanja te socijalnih službi;
- povećanje aktivne potpore za prelazak mladih u svijet rada tako da se svim mladim ljudima osiguraju jednake mogućnosti za razvoj potrebnih vještina i stjecanje praktičnog iskustva kako bi im se po završetku obrazovanja olakšao prelazak na tržište rada;
- podupiranje aktivacije (sudjelovanja na tržištu rada) u okviru sustava socijalne zaštite te osiguravanje prikladnosti i održivosti socijalne pomoći i mirovinskih programa.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje osiguravanje djelotvornog sustava inspekcije rada u skladu s međunarodnom praksom i praksom EU-a radi osiguravanja administrativnih i provedbenih kapaciteta u području zdravlja i sigurnosti na radu i zakona o radu te povećanje kapaciteta odgovarajućih pravosudnih tijela i dionika;
- daljnje jačanje kapaciteta nove Državne agencije za potporu zapošljavanju u skladu s praksom europskih javnih službi za zapošljavanje te osiguravanje pristupačnih i djelotvornih službi za zapošljavanje;
- pilot-pristupi za podupiranje prelaska mladih u svijet rada;
- praćenje provedbe i rezultata strategije za tržište rada za razdoblje 2020.–2023.;
- održavanje dobrog socijalnog dijaloga djelotvornim funkcioniranjem Trostrane komisije za socijalno partnerstvo i njezine regionalne podružnice te izgradnja kapaciteta socijalnih partnera;

- podupiranje međusektorskih mjera za poboljšanje pristupa radnim mjestima za osobe u ranjivom položaju;
- razvoj Socijalnog kodeksa radi poboljšanja sustava zapošljavanja, socijalnih davanja i zdravstvene zaštite iz šire perspektive socijalne skrbi (zapošljavanje, socijalna mobilnost, zdravstvena zaštita, socijalna sigurnost i socijalna pomoć);
- poduzimanje mjera za suzbijanje „neformalnog zapošljavanja”/„neprijavljenog rada” u suradnji sa socijalnim partnerima i međunarodnim organizacijama.

5.13. Digitalno gospodarstvo i društvo

Srednjoročni prioriteti:

- stranke će surađivati kako bi provele daljnje usklađivanje gruzijskog zakonodavstva s Direktivom o mrežnoj i informacijskoj sigurnosti (NIS) EU-a i poboljšale kiberotpornost najvažnijih sektora ključne infrastrukture i organizacija javnog sektora na temelju relevantnog iskustva, praksi i normi EU-a;
- usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a u području elektroničkih komunikacija; osobito, daljnje jačanje neovisnosti i administrativnih kapaciteta nacionalnog regulatornog tijela za elektroničke komunikacije;
- provedba regionalnog sporazuma o roamingu (očekuje se da će biti potpisan početkom 2022.);
- provedba regionalnog sporazuma o koordinaciji radiofrekvencijskog spektra (očekuje se da će biti potpisan početkom 2022.);
- provedba gruzijske nacionalne strategije razvoja širokopojasnog pristupa i povezanog akcijskog plana, uzimajući u obzir zakonodavstvo EU-a i najbolje primjere iz prakse;
- podupiranje Gruzije u digitalnoj povezivosti u regiji Crnog mora;

- stranke će surađivati kako bi Gruzija donijela pravne okvire za sustave elektroničke identifikacije i elektroničke usluge povjerenja u skladu sa zakonodavstvom i najboljim primjerima iz prakse EU-a radi mogućeg sklapanja sporazuma o uzajamnom priznavanju usluga povjerenja;
- poboljšanje digitalnog gospodarstva Gruzije u područjima digitalnih vještina, digitalnih inovacija i start-up ekosustava, kibersigurnosti i e-usluga za građane i poduzeća te upotrebe podataka i usluga u okviru svemirskih sustava.

5.14. Ribarstvena i pomorska politika

Kratkoročni prioriteti:

- poticanje integriranog pristupa pitanjima pomorske politike, posebno razvojem međusektorskih i regionalnih inicijativa u pomorskom sektoru uspostavljanjem mehanizma za koordinaciju te utvrđivanjem područja od zajedničkog interesa i aktivnom suradnjom s obalnim državama i pomorskim dionicima u regiji Crnog mora u kontekstu Zajedničkog pomorskog programa za Crno more;
- unapređenje i širenje praćenja i kontrole ribolovnih aktivnosti i trgovine proizvodima ribarstva te njihove sljedivosti i kapaciteta nadležnih tijela radi djelotvorne borbe protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog (NNN) ribolova;
- praćenje razvoja i mjera poduzetih u okviru Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja (GFCM) i dovršenje nadogradnje statusa Gruzije kao punopravne članice GFCM-a;
- daljnja provedba upravljanja ribarstvom i akvakulturom, u skladu sa strategijom GFCM-a do 2030., radi postizanja održivosti ribarstva u Crnom moru i održivog razvoja akvakulture;

- daljnja provedba tekućeg postupka donošenja pravnog okvira kojim su obuhvaćeni ribolov i aktivnosti povezane s ribolovom gruzijske flote za ribolov na velikim udaljenostima i alata za provedbu tog pravnog okvira radi djelotvorne borbe protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog (NNN) ribolova.

Srednjoročni prioriteti:

- poduzimanje potrebnih koraka za ostvarenje održivog ribarstva na Crnom moru, u bilateralnim i multilateralnim okvirima na temelju ekološkog pristupa upravljanju ribarstvom;
- povećanje znanstvene i tehničke suradnje na regionalnoj i bilateralnoj razini kako bi se osigurali kapaciteti za praćenje ribarskih aktivnosti, prikupljanje podataka, istraživanja na moru, a radi poboljšanja evaluacije stanja stokova i interakcije ribarstva s morskim okolišem;
- iskorištavanje mogućnosti tehničke pomoći za praćenje daljnjeg razvoja kontrole i nadzora u području ribarstva radi pružanja potpore radu centra za praćenje ribarstva i elektroničkog sustava praćenja ribarskih plovila;
- poduzimanje potrebnih mjera za osiguravanje odgovarajuće provedbe pravnog okvira kojim će biti obuhvaćeni ribolov i aktivnosti povezane s ribolovom gruzijske flote za ribolov na velikim udaljenostima, uključujući alate za praćenje, kontrolu i nadzor nad tim aktivnostima, radi djelotvornog suzbijanja NNN ribolova;
- aktivno podupiranje provedbe zajedničkog pomorskog programa za Crno more i utvrđivanje isplativih projekata;
- poboljšanje uvjeta za razvoj malog ribarstva i akvakulture, prikupljanja podataka, pristupa lokalnim tržištima i lancu opskrbe, standarda sigurnosti hrane za malo ribarstvo i proizvode iz akvakulture te poticanje osnivanja organizacija proizvođača.

6. *Povezivost, energija, okoliš, klimatska politika i civilna zaštita*

Stranke će surađivati kako bi potaknule provedbu pravne stečevine EU-a u svim oblicima prometa radi poboljšanja fizičke povezivosti, kao i povezanih standarda te regulatornih i sigurnosnih aspekata. Stranke će surađivati kako bi postigle otpornost na promjene okoliša i klimatske promjene promicanjem, među ostalim i u okviru oporavka nakon pandemije bolesti COVID-19, modernog, resursno učinkovitog, čistog i kružnog gospodarstva koje vodi do ozelenjivanja gospodarstva i održivije upotrebe prirodnih resursa. Promicanje i podupiranje energetske učinkovitosti i upotrebe energije iz obnovljivih izvora dodatno će pridonijeti smanjenju emisija. Suradnja u području sprečavanja katastrofa te pripravnosti i pružanja odgovora na njih bit će dodatno ojačana.

6.1. *Promet*

Srednjoročni prioriteti:

- daljnja provedba pravne stečevine EU-a u području zračnog prometa kako bi se u potpunosti iskoristile prednosti Sporazuma o zajedničkom zračnom prostoru između EU-a i Gruzije;
- poboljšanje sigurnosti u svim oblicima prometa (zračni, cestovni, pomorski, željeznički);
- podupiranje Gruzije u uspostavi sveobuhvatne baze podataka o sigurnosti u cestovnom prometu radi pružanja potrebnih podataka o trenutačnom stanju u području cestovne sigurnosti (podaci o nesrećama/teškim ozljedama) kako bi se omogućile učinkovitije mjere politike;
- s obzirom na važnost sigurnosti cestovnog prometa, pružanje daljnje potpore Gruziji u usklađivanju njezina zakonodavstva o sigurnosti u cestovnom prometu s pravnom stečevinom EU-a, uključujući upravljanje sigurnošću u cestovnom prometu i izgradnju kapaciteta;
- podupiranje reforme željezničkog sektora u Gruziji, kojom bi se osobito moglo pridonijeti održivijem prometu premještanjem tereta s cesta na željeznicu;

- daljnji razvoj infrastrukture, posebno provedbom projekata uključenih u okvirni Akcijski plan ulaganja u mrežu TEN-T radi podupiranja dovršenja proširene temeljne mreže TEN-T u Gruziji do 2030.; razmatranje daljnjeg razvoja uloge crnomorskog bazena u smislu povezivosti;
- podupiranje Gruzije u razvoju planova održive gradske mobilnosti i u aktivnostima usmjerenima na informiranje opće javnosti o alternativnim mogućnostima gradske mobilnosti (u vezi s upotrebom automobila) kako bi se povećala dostupnost, sigurnost, učinkovitost i održivost javnog gradskog prijevoza.

6.2. Suradnja u području energetike

Kratkoročni prioriteti:

- osiguravanje provedbe obveza koje je Gruzija preuzela kao ugovorna stranka Energetske zajednice;
- provedba relevantnog zakonodavstva u području električne energije, energije iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti, nafte, plina, energetske statistike, traženja ugljikovodika i pitanja okoliša povezanih s energetikom u skladu s uvjetima utvrđenima u Protokolu za pristupanje Ugovoru o Energetskoj zajednici i Sporazumu o pridruživanju;
- dovršenje i provedba institucionalnog okvira za politiku energetske učinkovitosti;
- priprema nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) i pokretanje njegove provedbe.

Srednjoročni prioriteti:

- poduzimanje koraka za uključenje gruzijskog energetskog tržišta u tržište EU-a i jačanje energetske sigurnosti i regulatornog približavanja Gruzije provedbom relevantnog zakonodavstva EU-a, uključujući povezano sekundarno zakonodavstvo, u skladu s obvezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici;
- suradnja radi privlačenja međunarodne potpore za razvoj održive energije, uključujući potporu iz međunarodnih fondova za klimu i drugih financijskih instrumenata;

- jačanje gruzijske mreže energetske infrastrukture i međupovezanosti, posebno:
 - u odnosu na električnu energiju, promicanje prekogranične trgovine i međupovezanosti sa susjednim zemljama te jačanje prijenosne mreže Gruzije; daljnje procjenjivanje izvedivosti projekta crnomorskog dalekovoda te drugih projekata kojima se osigurava sigurnost opskrbe i opća energetska sigurnost u regiji;
 - kad je riječ o prirodnom plinu, podupiranje kontinuiranog ispravnog rada glavnih plinovoda, uključujući dio južnog plinskog koridora koji se nalazi na gruzijskom državnom području, te podupiranje/promicanje drugih projekata za tranzit plina i nafte od regionalne važnosti radi osiguravanja transporta kaspijskih energetske resursa na zapadna tržišta te olakšavanja izgradnje podzemnih skladišta plina kako bi se poboljšala energetska sigurnost u Gruziji, uzimajući u obzir cilj EU-a da se do 2050. postigne klimatska neutralnost.

6.3. Okoliš

Kratkoročni prioriteti:

- poboljšanje upravljanja okolišem u Gruziji provedbom zakonodavstva o procjeni učinka na okoliš i strateškoj procjeni učinka na okoliš, donošenjem i provedbom zakonodavstva o odgovornosti za okoliš osiguravanjem javnog pristupa informacijama o okolišu i sudjelovanjem javnosti u donošenju odluka, uključivanjem svih zainteresiranih dionika, integriranjem zaštite okoliša u područja drugih politika te poboljšanjem razmjene informacija o okolišu u skladu s načelima Europskog sustava razmjene podataka o okolišu (SEIS);
- daljnja provedba nacionalne strategije gospodarenja radioaktivnim otpadom;
- osiguravanje održive upotrebe vodnih resursa donošenjem i pokretanjem provedbe Zakona o gospodarenju vodnim resursima;

- provedba novog Zakona o šumama i donošenje podzakonskih akata; uspostava tijela za ekonomski održivo gospodarenje državnim šumama; dovršenje nacionalnog inventara šuma i održavanje baze podataka;
- provedba trećeg nacionalnog akcijskog programa Gruzije za okoliš (2017.–2021.) prema vremenskom rasporedu navedenom u tom programu;
- izrada četvrtog nacionalnog akcijskog programa Gruzije za okoliš, uključujući petogodišnji program za vodne resurse, koji obuhvaća i strateške pristupe i akcijski plan;
- provedba nacionalne strategije gospodarenja otpadom i mjera predviđenih u akcijskom planu za razdoblje 2016.–2020. i sljedećim planovima;
- osiguravanje odgovarajuće procjene operativnih troškova postrojenja za gospodarenje otpadom i uspostava odgovarajućeg tarifnog sustava za povrat troškova.

Srednjoročni prioriteti:

- iskorištavanje gospodarskog potencijala zelenog i kružnog gospodarstva te razvoj sveobuhvatnih politika zelenog rasta u svim relevantnim sektorima, npr. razmatranjem zelene slike Gruzije kao konkurentne prednosti, uključivanjem načela kružnog gospodarstva u nacionalni sustav gospodarenja otpadom itd.;
- daljnje usklađivanje zakonodavstva Gruzije s pravnom stečevinom EU-a i provedba odredaba direktiva i uredaba EU-a kako je predviđeno u odgovarajućim prilogima Sporazumu o pridruživanju;
- donošenje i uvođenje mjera za smanjenje onečišćenja vode i zraka te za zaštitu biološke raznolikosti, među ostalim i u Crnom moru;

- donošenje Zakona Gruzije o biološkoj raznolikosti i izrada podzakonskih akata, među ostalim kako bi se osigurala čvrsta pravna osnova za uspostavu smaragdnh lokacija, rezervata biosfere te nacionalnog Crvenog popisa ugroženih vrsta. Upravljanje zaštićenim područjima potrebno je dodatno ojačati i odgovarajuće financirati iz javnog proračuna;
- daljnji razvoj mreže za praćenje kvalitete zraka u ključnim općinama i najonečišćenijim područjima. Donošenje mjera za sprečavanje i kontrolu onečišćenja u najonečišćenijim područjima (planovi kvalitete zraka). Donošenje i provedba Zakona o industrijskim emisijama;
- osiguravanje odgovarajuće procjene operativnih troškova postrojenja za upravljanje vodama i razvoj odgovarajućih gospodarskih instrumenata za povrat troškova;
- izrada plana za ratifikaciju i provedbu multilateralnih sporazuma o okolišu, među ostalim Konvencije UNECE-a o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, protokola Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka (Protokol o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona, Protokol o postojećim organskim onečišćujućim tvarima i Protokol o teškim metalima) te Konvencije UNECE-a o prekograničnim učincima industrijskih nesreća. Daljnja priprema kako bi Gruzija postala stranka Konvencije iz Espooa i njezina protokola o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš.

6.4. *Klimatske promjene*

Kratkoročni prioriteti:

- operacionalizacija Vijeća za klimatske promjene radi koordinacije politike o klimatskim promjenama u Gruziji;
- dovršenje i donošenje dugoročne razvojne strategije Gruzije za niske emisije stakleničkih plinova za razdoblje do sredine stoljeća;
- razrada i donošenje Nacionalnog plana prilagodbe (NAP);

- započinjanje provedbe nacionalno utvrđenog doprinosa u skladu s Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama;
- osiguravanje da mjere za oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19 obuhvaćaju nastojanja da se gospodarstvo učini zelenijim i ne ugrožavaju okolišne i klimatske ciljeve.

Srednjoročni prioriteti:

- usklađivanje zakonodavstva Gruzije s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim instrumentima kako je predviđeno Sporazumom o pridruživanju u skladu s njegovim odgovarajućim priložima;
- podupiranje pravodobne provedbe gruzijskih obveza u okviru klimatske politike u sklopu Energetske zajednice;
- uključivanje klimatske politike u sektorske politike i mjere te jačanje kapaciteta različitih tijela za provedbu klimatske politike u svim sektorima;
- jačanje okvira Gruzije za transparentnost u području klimatske politike, posebno u obliku snažnog nacionalnog sustava za praćenje i izvješćivanje o klimatskim politikama, mjerama i emisijama stakleničkih plinova u skladu s Pravilnikom iz Katowica Pariškog sporazuma.

6.5. Civilna zaštita

Kratkoročni prioriteti:

- nastavno na administrativni dogovor potpisan u srpnju 2018., utvrđivanje načina za određivanje najprikladnijih elemenata suradnje u odnosu na profil rizika, zakonodavni i organizacijski okvir Gruzije u okviru regionalnog pristupa EU-a.

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje djelotvorne komunikacije 24 sata dnevno, uključujući razmjenu ranih upozorenja i informacija o izvanrednim situacijama velikih razmjera koje utječu na EU i Gruziju, kao i na treće zemlje ako su ugovorne stranke uključene u odgovor na katastrofe;

- olakšavanje uzajamne i regionalne pomoći u slučaju velikih nesreća, prema potrebi i podložno dostupnosti dovoljnih sredstava;
- promicanje provedbe smjernica EU-a o potpori države domaćina; poticanje djelotvorne međuinstitucijske koordinacije i međusektorskih veza kako bi se olakšala međunarodna pomoć u operacijama odgovora na katastrofe; daljnje poboljšanje sposobnosti za primanje i pružanje međunarodne pomoći;
- povećanje baze znanja o rizicima od katastrofa većom suradnjom u području dostupnosti i usporedivosti podataka;
- promicanje integriranog upravljanja rizikom od katastrofa na temelju procjena rizika od više opasnosti;

podupiranje, prema potrebi, razvoja i jačanja sustava ranog upozoravanja na nacionalnoj razini;

olakšavanje upotrebe Europskog sustava za upozoravanje na opasnost od poplava (EFAS) i Europskog informacijskog sustava za šumske požare (EFFIS) od strane Gruzije u suradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom Europske komisije;

- unapređivanje načina sprečavanja industrijskih i prirodnih ili tehnoloških katastrofa i pripravnosti za takve situacije;
- jačanje sprečavanja katastrofa te pripravnosti i pružanja odgovora na njih u skladu s Okvirom iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa i europskim zelenim planom razmjenom najboljih primjera iz prakse, zajedničkim osposobljavanjima, vježbama, studijskim posjetima, radionicama i sastancima o iskustvu stečenom u stvarnim izvanrednim situacijama ili u okviru vježbi. Dijeljenje dobrih primjera iz prakse u pogledu integriranja scenarija klimatskih promjena u procjenu rizika i planiranje.

7. *Mobilnost i međuljudski kontakti*

EU i Gruzija i dalje će biti usmjereni na sudjelovanje i vodstvo mladih jačanjem njihova položaja. Stranke će i dalje surađivati kako bi maksimalno povećale koristi za Gruziju od njezina pridruživanja programima Obzor Europa i Kreativna Europa te će i dalje promicati već aktivno sudjelovanje Gruzije u programima Erasmus+ i Europske snage solidarnosti te u drugim programima i inicijativama u području volontiranja, suradnje i razmjene.

Stranke će poticati strateški pristup strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Integrirani teritorijalni razvoj u Gruziji isto će tako biti prioritet suradnje EU-a i Gruzije. Obje će stranke osigurati dobro utemeljenu raspravu s gruzijskim građanima o mogućnostima i posljedicama pridruživanja Gruzije EU-u razvojem politike za mlade radi stvaranja održivog ekosustava za razvoj mladih.

7.1. *Istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije*

Kratkoročni prioriteti:

- donošenje i provedba nove strategije obrazovanja i znanosti za razdoblje 2022.–2032., koja uključuje oblikovatelje politika, akademsku i istraživačku zajednicu, poslovni svijet i predstavnike civilnog društva;
- podupiranje razvoja i provedbe inovacijske politike, što uključuje regulatorni okvir i infrastrukturu za istraživanje i inovacije;
- osiguravanje bolje koordinacije i komplementarnosti među ključnim dionicima (ministarstva i agencije); poboljšanje prijenosa znanja (putem posredničke mreže i povoljnog sustava prava intelektualnog vlasništva); poticanje zajedničkog stvaranja u okviru centara za stručnost; prilagođavanje programa financiranja potrebama u području suradničkog istraživanja i inovacija i poboljšanje mobilnosti ljudskih resursa između područja istraživanja i poslovanja;
- pridruživanje Gruzije programu Obzor Europa.

Srednjoročni prioriteti:

- povećanje koristi za Gruziju, u najvećoj mogućoj mjeri, od njezina pridruživanja programu Obzor Europa kako bi se doprinijelo jačanju konkurentnosti i gospodarskog rasta zemlje;
- poticanje sudjelovanja u programu za istraživanja i osposobljavanja Euratoma, kojim se nadopunjuje program Obzor Europa, osobito u području nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja, na temelju javnih natječaja;
- jačanje ljudskih, materijalnih i institucijskih resursa kako bi se povećali istraživački i inovacijski kapaciteti;
- razvoj informacijskog sustava za istraživanje i inovacije koji pravilno funkcionira smanjenjem fragmentacije (uspostavom centara za istraživanje i inovacije) i usklađivanjem prioriteta u području istraživanja i inovacija kako bi bili u skladu s gospodarskim prioritetima;
- uvođenje primjerenog osnovnog financiranja za potporu javnim istraživačkim organizacijama i stvaranje jednakih uvjeta među njima;
- stvaranje povoljnih uvjeta za poticanje poduzeća na ulaganja u istraživanje i inovacije;
- provedba strateškog programa istraživanja i inovacija za Crno more, regionalnog programa u okviru Crnomorske sinergije.

7.2. Obrazovanje, osposobljavanje i mladi

Srednjoročni prioriteti:

- osiguravanje prava na kvalitetno obrazovanje za sve, među ostalim za osobe u nepovoljnom položaju; poduzimanje daljnjih mjera za promicanje uključivog obrazovanja i osposobljavanja;

- poticanje strateškog pristupa strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kako bi se gruzijski sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja uskladio s osuvremenjivanjem EU-ova sustava u tom području koje se provodi u okviru kopenhaškog procesa i putem njegovih instrumenata, a pritom se trebaju poštovati načela jednakih mogućnosti;
- poticanje aktivnog angažmana privatnog sektora u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se poboljšala njegova relevantnost i djelotvornost te kako bi se u konačnici omogućio bolji pristup kvalificiranoj radnoj snazi za privatni sektor;
- daljnje poboljšanje kvalitete obrazovanja, jednakog pristupa i održivosti (uključujući učinkovito financiranje za sve razine obrazovanja) te poticanje informalnog i cjeloživotnog učenja;
- promicanje aktivnog sudjelovanja Gruzije u programima Erasmus+ i Europske snage solidarnosti;
- razmjene i zajedničke aktivnosti radi promicanja gruzijskih reformi u sustavu obrazovanja i osposobljavanja i daljnje integracije u Europski prostor visokog obrazovanja, poboljšanja kvalitete pružanja obrazovanja, osuvremenjivanja praksi poučavanja i učenja te poticanja razvoja vještina za veću zapošljivost i građanskog angažmana osoba s diplomom;

daljnji zajednički rad na djelotvornoj i potpunoj provedbi projekta Europske škole u okviru Istočnog partnerstva u Gruziji;

jačanje strateškog pristupa politici mladih u okviru Ministarstva kulture, mladih i sporta Gruzije te poticanje razmjena i suradnje u području informalnog učenja za mlade i osobe koje rade s mladima, među ostalim u okviru dijela programa Erasmus+ koji se odnosi na mlade radi stvaranja održivog ekosustava za razvoj mladih;

- poticanje strateškog pristupa radu s mladima radi djelotvornijeg suočavanja s izazovima s kojima se mladi susreću te promicanja razvoja ključnih kompetencija i ostvarivanja potencijala mladih.

7.3. *Suradnja u području kulture*

- promicanje provedbe Konvencije UNESCO-a iz 2005. o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja;
- suradnja u razvoju uključive politike u području kulture u Gruziji i u očuvanju i vrednovanju kulturne i prirodne baštine te u kulturi i kreativnim industrijama radi poticanja socioekonomskog razvoja, uključivanja i sudjelovanja građana;
- promicanje sudjelovanja gruzijskih djelatnika iz područja kulture i audiovizualnih djelatnosti u programima kulturne/audiovizualne suradnje, osobito u programu Kreativna Europa;
- promicanje međukulturnog dijaloga i razvoja demokratske kulture radom s mladima;
- poticanje mobilnosti umjetnika;
- suradnja u području razvoja sportske politike u Gruziji razmjenom najboljih primjera iz prakse. Promicanje sudjelovanja gruzijskih sportskih dionika u aktivnostima programa Erasmus u području sporta te u drugim inicijativama kao što su Europski tjedan sporta izvan granica i #BeActive Awards;
- razmjena dobre prakse u području borbe protiv štetnih pojava kao što su nasilje u sportu, sve vrste diskriminacije, manipulacije sportskim natjecanjima i doping;
- promicanje rodne ravnopravnosti u sportu, razvoj sportske etike te načela socijalne uključenosti i dobrog upravljanja.

7.4. Suradnja u području medija i audiovizualnih djelatnosti

Srednjoročni prioriteti:

- aktivnosti jačanja neovisnosti i profesionalizma u medijima u skladu s relevantnim europskim standardima i usklađivanje zakonodavstva o audiovizualnim djelatnostima s pravnom stečevinom EU-a kako je predviđeno Sporazumom o pridruživanju, među ostalim razmjenom mišljenja o audiovizualnoj politici, relevantnim međunarodnim standardima, uključujući suradnju u borbi protiv govora mržnje, rasizma i ksenofobije;
- razmjena najbolje prakse u pogledu slobode medija, medijskog pluralizma, dekriminalizacije klevete, zaštite novinarskih izvora i aspekata kulturne raznolikosti medija redovitim dijalogom; jačanje kapaciteta i neovisnosti regulatornih tijela za medije.

7.5. Regionalni razvoj i suradnja na regionalnoj razini

Kratkoročni prioriteti:

- uspješno dovršenje provedbe Programa regionalnog razvoja Gruzije za razdoblje 2018.–2021., među ostalim uspostavom djelotvorne međuinstitucionalne koordinacije i mehanizama partnerstva između nacionalnih i podnacionalnih tijela;
- uspješna provedba pilot-programa integriranog regionalnog razvoja za razdoblje 2020.–2022., s naglaskom na „žarišne regije” EU-a, uključujući potencijalna ulaganja u područjima kao što su inovacije i MSP-ovi, a radi stvaranja novih centara gravitacije u Gruziji;
- unapređenje rada na regionalnom zadatku pametne specijalizacije, uključujući osposobljavanje i izgradnju kapaciteta za dionike;
- utvrđivanje daljnjih koraka za buduće postupno uvođenje EU-ove metodologije i klasifikacije NUTS u Gruziji;

- proaktivno sudjelovanje u razvoju programa Interreg NEXT – crnomorski sliv za razdoblje 2021.–2027. radi poduzimanja mjera za uklanjanje rizika od klimatskih promjena, katastrofa izazvanih ljudskim djelovanjem i prirodnih katastrofa te radi poboljšanja suradnje u zaštiti prirodne baštine i biološke raznolikosti; jačanje kapaciteta potrebnih upravljačkih i kontrolnih struktura.

Srednjoročni prioriteti:

- daljnje podupiranje tijela u jačanju partnerstava između nacionalnih i podnacionalnih uprava te izgradnji kapaciteta i drugih instrumenata regionalnog razvoja, uz istodobnu djelotvornu provedbu pilot-programa integriranog regionalnog razvoja za razdoblje 2020.–2022. i njegova programa nasljednika (ili više njih) te strategije za decentralizaciju Gruzije za razdoblje 2020.–2025.;
- podupiranje integriranog djelovanja različitih dionika radi teritorijalnog razvoja Gruzije, primjerice u području prostornog planiranja, vodnog gospodarstva, gospodarenja otpadom, cesta, električne energije i druge temeljne infrastrukture, diversifikacije ruralnoga gospodarstva, turizma i razvoja poslovanja, obrazovne infrastrukture i objekata, brownfield pothvata, energetske učinkovitosti, društvene aktivacije i angažmana;
- poboljšanje institucionalnih mehanizama i izgradnja odgovarajućih kapaciteta na nacionalnoj/regionalnoj/lokalnoj razini za sudjelovanje u programu Interreg NEXT – crnomorski sliv za razdoblje 2021. – 2027.;
- razvoj i operacionalizacija pametne specijalizacije kao osnove za donošenje odluka o ulaganju u istraživanje i inovacije radi povećanja inovacijskog potencijala regija i cijele zemlje;
- odabir prioritetnih područja za gospodarsku preobrazbu na temelju konkurentskih prednosti i uključivog dijaloga među lokalnim vlastima, akademskom zajednicom, poduzećima i civilnim društvom;
- podupiranje postupne primjene EU-ove metodologije i klasifikacije NUTS u gruzijskom nacionalnom statističkom sustavu.

7.6. *Sudjelovanje u agencijama i programima Unije*

Srednjoročni prioriteti:

- preispitivanje provedbe Protokola o sudjelovanju u programima EU-a na temelju stvarnog sudjelovanja Gruzije u pojedinim programima EU-a.

7.7. *Informiranje javnosti i vidljivost*

- osiguravanje utemeljene rasprave u koju treba biti uključena šira javnost, odnosno građani Gruzije, o mogućnostima i posljedicama približavanja Gruzije i EU-a, uključujući program pridruživanja te posebno područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine (DCFTA);
- poboljšanje komunikacijskih sposobnosti radi bolje vidljivosti EU-a, promicanje zajedničkih vrijednosti i objašnjavanje pozitivnih učinaka političkog pridruživanja EU-u i gospodarske integracije s EU-om;
- osiguravanje odgovarajuće vidljivosti svih projekata i programa EU-a i njihovog učinka u skladu s člankom 2.6 prioriteta Istočnog partnerstva nakon 2020. i postojećim općim pravilima i smjernicama o komunikaciji i vidljivosti EU-a.